

Кіровоградська область
Крушельницького
Ім. Я. П. ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!
Ім. Я. П.

Молодий Колос

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить з 6 грудня
1939 року

№ 23 (4050).

СУБОТА

3

ЧЕРВНЯ
1989 р.

Ціна 8 коп.

Фото Т. КОРЗУНОМ.

Квітувало колись Селіванове. Було тут дві рілнічі бригади, був млин, був сільбуд, біля якого збиралася мо-
лодь на танці під гармонку. Колись — це до появи в нашому лексиконі невинного, на перший погляд, терміну
«неперспективні села».

Справжнім розоренням для великих і малих сіл, хуторів обернулася та невинність. І для Селіванового не ми-
нула вона безслідно. Не те тепер село, що колись, не те... Ось на цьому знімку, зробленому нашим фотокореспон-
дентом Іваном КОРЗУНОМ, майже всі мешканці села. Не змогли прийти тільки ті, кому, як бабі Ганні Титаренко,
далеко за вісімдесят...

(Читайте 6 стор.).

Панчішна фабрика — дав-
ній гість «молодіжки». Але,
як і в попередніх публіка-
ціях, — «Старі стіни» —

3

«Апатія». Сьогодні корес-
понденція про симптоми
цієї хвороби у спільчан-заліз-
ничників Знам'янки. Комсо-
мольці розпачливо прогно-
зують... —

4

Нітратами, пестицидами,
нуклеотидами ми, як-то ка-
жуть, уже ситі... Принаймні
дивує прагнення відпові-
дальних осіб не робити кон-
кретні кроки до профілакти-

ки забруднення екологічно-
го середовища, а... замов-
чати результати своєї «діяль-
ності». «Відкритість чи бю-
рократична гра!» —

5

Неперспективні села... Що
тут нового, втішного? Питан-

ня близьке до риторичного:
міграція до міст невинна —

6

До 70-річчя ЛКСМУ. «Ле-
гендарна Марія» —

9

НА З'ЇЗДІ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ СРСР

МОСКВА. (ТАРС). Засідання З'їзду, що почалося вранці 26 травня, присвячене обранню Верховної Ради СРСР. Результати таємного голосування по виборах до Ради Національностей і Ради Союзу були оголошені 27 травня на ранковому засіданні З'їзду. Голосування передувало детальне обговорення висунутих кандидатів, яке проходило на З'їзді 26 травня.

Затвердивши протокол по виборах Ради Національностей Верховної Ради СРСР, З'їзд більшістю голосів анулював результати виборів до Ради Національностей від Азербайджанської РСР щодо Нагірно-Карабахської автономної області. Президії З'їзду і делегації від Азербайджанської РСР, включаючи депутатів від НКАО, доручено проробити питання і внести пропозиції.

З'їзд затвердив протокол лічильної комісії про результати виборів до Ради Союзу Верховної Ради СРСР.

27 травня на З'їзді відбулась жвава дискусія з актуальних питань роботи З'їзду народних депутатів СРСР, про роль народного депутата в розв'язанні корінних питань, які хвилюють радянських людей.

З'їзд народних депутатів СРСР прийняв Постанову про порядок розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян, які надходять на адресу З'їзду. Президії і секретаріату З'їзду доручено оперативно розглядати і враховувати пропозиції громадян при підготовці відповідних матеріалів і рішень. Прохання і скарги громадян особистого характеру, які надходять на адресу З'їзду, вирішено направляти на розгляд відповідних державних і громадських органів в установленому Законом порядку. Про заходи, вжиті щодо вирішення питань, порушених у зверненнях громадян, буде повідомлено заявникам і до Президії Верховної Ради СРСР.

На засіданні 29 травня З'їзд народних депутатів СРСР після обговорення образ першим заступником Голови Верховної Ради

СРСР депутата Лук'янова А. І. прийняв відповідну постанову.

Депутати розглянули також ряд питань, пов'язаних з процедурою ведення З'їзду.

МОСКВА. З'їзд народних депутатів СРСР. На знімку: народний депутат Б. М. Ельцин у фойє Кремльського Палацу З'їзду. Фото В. ХРИСТОФОРОВА. (Фотокоріона ТАРС).

На ранковому засіданні 30 травня З'їзд народних депутатів СРСР перейшов до розгляду питання про основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики СРСР. З доповіддю виступив Голова Верховної Ради СРСР М. С. Горбачов. Потім почалися дебати з обговорюваного питання.

Напередодні на вечірньому засіданні З'їзду депутат Казанник О. І. попросив розглянути питання про звільнення його від обов'язків члена Ради Національностей Верховної Ради СРСР з тим, щоб туди увійшов депутат Ельцин Б. М.

З'їзд задовольнив прохання депутата Казанника О. І. про складення ним обов'язків члена Ради Національностей Верховної Ради СРСР і затвердив протокол Лічильної комісії по

виборах до Ради Національностей з урахуванням змін по РРФСР. Відповідно до цього депутат Ельцин Б. М. став членом Ради Національностей Верховної Ради СРСР.

Уперше за останні п'ятиріччя зростання випуску товарів народного споживання другий рік підряд значно випереджає розвиток промисловості в цілому. Але складний ринок залишається розрегульованим. Різноманітні дефіцити викликають у людей законне незадоволення.

Аналізуючи причини ситуації, яка склалася, промовці критикували серйозні прорахунки в господарській політиці. Зростають незавершені роботи в капітальному будівництві, кінцеві результати праці не пов'язуються з фондом її оплати. Як і раніше, великими є втрати від безгосподарності, низької дисципліни праці.

Загальний висновок зводиться до такого: зміцнити економіку неможливо без здійснення радикальної економічної реформи, переведення всіх господарських ланок на повний господарський і самофінансування. Однак поки що в здійсненні реформ допускається багато непослідовності, нерішучості, половинчастості, підкреслюють депутати.

На З'їзді було названо таку цифру: в країні живуть більш як 40 мільйонів чоловіків з низькими доходами. Цю проблему треба розв'язувати якомога швидше, незважаючи на нинішнє важке фінансове становище. Серед найважливіших заходів у цьому напрямі — прийняття Закону про пенсії, проект якого буде вивчено на всенародне обговорення, перерозподіл ресурсів в інтересах розв'язання проблем у соціальній сфері. Зокрема, якщо у найближчі два роки

Радянські люди одержали додатково близько 900 тисяч квартир.

Але разом з тим, говорили депутати, такі темпи явно недостатні, з ними не розв'язати житлову проблему до 2000 року. А виконати намічену програму треба обов'язково, додержуючи при цьому регіональну справедливість. Мається на увазі, щоб житло будувалося по всій країні, а не концентрувалось в якихось окремих пунктах.

Підкреслювалось, що потрібна серйозна переорієнтація всього народного господарства на користь прискореного розвитку матеріально-технічної бази села та його інфраструктури. Крок цей непростий: доведеться серйозно урізати програми інших народногосподарських комплексів.

Група депутатів-аграрників виступила із зверненням до З'їзду. У цьому документі підкреслюється, що наші люди надмірно стомилися від порожніх прилавоків, нескінченних дефіцитів і черг.

Якщо селянинові погано, то й країні погано. Це підтверджено всім досвідом світової і нашої історії. Ми настійно вимагаємо, говориться у зверненні, негайно, круто, починаючи з цього З'їзду, повернути економіку країни до потреб села. У найближчі кілька років підняти побут села до рівня, близького до міського. Різно скоротити триваюче велике промислове будівництво, витрати на оборону, космос, інші престижні проекти. Припинити

скоротити суму незавершеного будівництва на 40—50 мільярдів карбованців, цього вистачить, щоб ввести Закон про пенсії, виділити необхідні кошти малозабезпеченим сім'ям.

1 червня З'їзд народних депутатів продовжив обговорення питання про основні напрями внутрішньої і зовнішньої політики СРСР. У виступах багатьох депутатів висловлено прагнення виробити чітке уявлення про шляхи дальшого розвитку країни.

Промовці — насамперед ті, хто працює в аграрному секторі, говорили про труднощі перебудови економічних відносин на селі, переходу на нові умови господарювання. Йшлося також про тяжке становище сучасного селянства, про серйозні гальмівні функції адміністративно-натискної системи, про погане матеріально-технічне постачання села, ослаблення уваги до російського Нечорнозем'я, небувале зростання цін на сільськогосподарську техніку та інші актуальні проблеми.

Підкреслювалось, що потрібна серйозна переорієнтація всього народного господарства на користь прискореного розвитку матеріально-технічної бази села та його інфраструктури. Крок цей непростий: доведеться серйозно урізати програми інших народногосподарських комплексів.

Група депутатів-аграрників виступила із зверненням до З'їзду.

У цьому документі підкреслюється, що наші люди надмірно стомилися від порожніх прилавоків, нескінченних дефіцитів і черг.

Якщо селянинові погано, то й країні погано. Це підтверджено всім досвідом світової і нашої історії. Ми настійно вимагаємо, говориться у зверненні, негайно, круто, починаючи з цього З'їзду, повернути економіку країни до потреб села. У найближчі кілька років підняти побут села до рівня, близького до міського. Різно скоротити триваюче велике промислове будівництво, витрати на оборону, космос, інші престижні проекти. Припинити

дальше зростання міст, спинити урбанізацію країни. Вивільнені кошти, матеріали, робочі руки кинути на благоустрій селянського життя і господарства, будівництво шляхів, шкіл, лікарень і т. д. Гарантувати урівняти пенсії, соціальне забезпечення всіх категорій сільських працівників і молоді.

Звернення містить також заклик ліквідувати існуючу на шкоду селу ножиці в цінах на сільськогосподарську і промислову продукцію. Необхідно списати з колгоспів і радгоспів заборгованість, викликану зростанням цін та іншими волюнтаристськими перекурченнями.

У зверненні підкреслюється неприйнятність лозунгу про розпуск колгоспів, так само, як і стримування орендного руху, міститься вимога кардинальної земельної реформи.

Внесено пропозицію створити з числа народних депутатів СРСР постійний орган Верховної Ради — комітет з аграрних питань для захисту інтересів селянства з своїм абсолютно незалежним від відомств робочим апаратом.

На пропозицію президії З'їзд доручив Верховній Раді СРСР та її відповідній комісії, Раді Міністрів СРСР розглянути звернення і одержаної пропозиції на черговому З'їзді народних депутатів СРСР восени цього року.

Депутатів було повідомлено про підсумки виборів до Ради Національностей Верховної Ради СРСР від Нагірно-Карабахської автономної області. З'їзд затвердив результати голосування по НКАО і остаточно затвердив протокол Лічильної комісії по виборам до Ради Національностей.

На вечірньому засіданні 31 травня З'їзд утворив редакційну комісію для вироблення проекту постанови з обговореного питання. Було затверджено склад комісії для розслідування обставин, пов'язаних з подіями в м. Тбілісі 9 квітня 1989 року.

З'їзд народних депутатів СРСР продовжує роботу. (ТАРС).

ТІЛЬКИ Й ТОГО, ЩО НАЗВА БОЛГАРСЬКА

Хто був у Москві, той знає, що є в столиці фірменні магазини деяких соціалістичних країн. Назва їхня — відповідна. Наприклад, Угорщина представляє свої товари в «Балатоні», інші країни — в своїх...

У Кіровограді теж є магазин із «закордонною» назвою. Це універсам «Добруджа». Про нього начувані жителі міста й області всякого, навіть і про те, що там частенько порушувалися правила радянської торгівлі. Ми поцікавилися, якими товарами торгують у фірмовому магазині. Десь з півгодини вдивлялися в етикетки. Та дарма — бол-

гарських так і не побачили. Жодної.

На питання: чи ж будуть коли в «Добруджі» болгарські продуктивні вироби ми попросили відповіді завідувача універсамом Аллу Леонідівну Соколову.

КОР.: Універсам має назву — «Добруджа». Навпевне, болгарські побратими, які бувають у нашому місті, заходять сюди. Які їхні враження?

А. Л. С.: Не можу судити про враження болгар, бо працюю тут близько двох місяців. Наші ж заходять на роботу універсаму.

КОР.: А хтось з відвідувачів хоч раз звернув увагу на те, що магазин з такою назвою, але фактично без товару з НРБ?

А. Л. С.: Ви — перші! Куди тут говорити про імпортований товар, коли свого часом не вистачає. Коли прийняла магазин, було три види рибних консервів. Сьогодні — більше десяти... Але ж

все одно асортимент товарів бідний... Не можу чимось зарадити покупцям.

КОР.: Невже не можна налагодити товарообмін між Кіровоградом і Толбукіном? Укласти відповідний договір. І щоб хоч зрідка в універсамі з болгарською назвою були болгарські товари. Або навіть таке. Продаються ж протягом року болгарські продуктивні вироби в Кіровограді. Тоді чому б їх не продавати в одному місці вже під існуючою вивіскою «Добруджа»?

А. Л. С.: Навіть не знаю, що відповісти. Тут би продумати з організацією цієї справи. Тим паче, що таких магазинів як наш у місті я не знаю: багато місця, своя душа, кімната для обідів із кухнею для працівників, велика побутова кімната. А все це ми не вміємо використувати, не вміємо навіть користуватися такими прекрасними умовами.

КОР.: З'їздить хоча б у Толбукін, подивіться, як працюють ваші колеги, а

ІНТЕРВ'Ю З ПРОПОЗИЦІЄЮ

по приїзді додому — щось в себе впровадите з їхньої організації праці. Думается, варто бузати у таких відрядженнях, тим паче, що після таких поїздок, а я в цьому переконаний, побільшає в універсамі посмішок покупців. Звичайно, якщо й товар болгарський з'явиться, і якщо організувати його продажу як щось буденне, а не з ярликом «дефіцит».

А. Л. С.: Ви думаєте, це реально?

КОР.: Впевнений, що налагодженню прямих стосунків з болгарськими працівниками торгівлі, укладання договорів на пряме постачання ділом скріплюватиме дружбу народів двох країн.

А. Л. С.: Я за цю пропозицію, як кажуть, обома руками. От якби це й ті, від кого залежатиме просування цієї справи, підняли б хоч одну руку...

КОР.: Хочеться вірити, що так воно і буде.

Інтерв'ю від М. ДЖЕРЕЛЬНИЙ.

ГОСТРИЙ СИГНАЛ

Що це таке?

Здивуванню покупців кіровоградських промислових та їх продавців не було меж: всяке бачили, а от такого ще не доводилося. Навпевне, в поспіху де-хто з працівників міського молокозаводу забувся, що кіровоградці вміють читати. Тут з чистею легкою рукою на синьо-зелених кришках, якими закривалися пляшки з кефіром, всі цифрові та літерні написи були зроблені...зі зворотнього боку.

Тобто: хочеш дізнатися дату виготовлення — відкривай пляшку, а тоді читай.

Якщо вас не задовільнить дата виготовлення, однак мусите брати кефір: відкрити пляшку продавці просто-напросто примусять купити.

Отак-то жартує Кіровоградський міський молокозавод, думаючи, що, коли він «на добачає», то чим страждають жителі та гості міста. Але ж покупці приносили до редакції оту кришку, з якої поспрабують добути, що там за кефір, чи це щось...

Ю. ЯРОВИЙ.
м. Кіровоград.

2

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

3 червня 1989 року

СТАРІ СТІНИ

МАБУТЬ, найхарактернішою ознакою госпрозрахункової економіки є прибутковість підприємства. Стабільна, без збоїв робота, стабільний прибуток (хай і незначний). Якраз це і характерно для Кіровоградської панчішної фабрики, яка з початку 1987 року працює в умовах госпрозрахунку і самофінансування. Минулого року фабрика виробила 6 мільйонів 330 тисяч пар панчішно-шкарпеткових виробів, планове завдання на 1989 рік, складає 6 мільйонів 413 тисяч пар, а на наступний (уже затверджено) — 6 мільйонів 450 тисяч пар. Окрім того, щороку підприємство виробляє 400—500 тисяч пар панчішних виробів для роздрібної торгівлі, і якраз уся понадпланова продукція залишається у місті. Фонди підприємства збільшилися приблизно на 100 тисяч карбованців. Щорічний прибуток фабрики 2 мільйони карбованців. Коментар до цих цифр — трохи нижче, а поки що пройдемося цехами фабрики.

30 ГРАДУСІВ У ЗАТІНКУ

За стукотом в язальних верстатах губилися слова мого добровільного екскурсовода інженера з організації праці Валентини Зайцевої. Іа, в принципі, робоча атмосфера свідчила сама за себе. Тісними рядами стоять автомати, швидко розмотуючи бобіни нитки «випльовуючи» готові панчохи... А між ними звично (бо в таких вузьких проходах треба пристосуватися не заважати напарниці) снують робітничі. Кожна з них обслуговує 8—10 автоматів. Поставивши за їхньою роботою якийсь час, ловлю себе на думці, що чомусь хочеться вийти звідси. Цех густо обвішаний лампами денного освітлення (бо інакше важко стежити за тонкою ниткою, вікна пропускають недостатньо світла і повітря), і, здається, саме від них так душно. Незважаючи на те, що за технологією виробництва тут не передбачено ніяких теплових процесів (прасування, скажімо, чи парового формування виробів, як у формувальному цеху), температура не менше 30 градусів. Це ще коли на вулиці не жарко... Ніякої вентиляції немає. Як і немає можливості її поставити у старі стіни. Жоден кондиціонер сюди не втиснути.

У швейному цеху, навпаки, гуляють протяги. Усі вікна, які тільки є, відкриті навстіж. Відчинене вікно — оце і вся вентиляція і в фарбувальному, і у формувальному цехах, де вже не просто душно через перевантаженість невеликих виробничих площ, а ще й шкідливо дихати парами.

Досить примітивні на фабриці душові і роздягальні, розташовані в абсолютно не пристосованих приміщеннях.

І все ж люди працюють. Працюють добре. В умовах госпрозрахунку — майже без браку. Якщо раніше ціла бригада переробляла браковану продукцію на товари широкого вжитку, то тепер тут справляються кілька робітниць.

Нерідко госпрозрахункові підприємства поліпшують своє фінансове становище за рахунок маніпуляцій із цінами на продукцію, підвищення її матеріаломісткості. Панчішної фабрики це не стосується. Оскільки продукція її сьогодні дефіцитна, тут все-таки виробляють кількість. Незначне підвищення цін проводять на нові вироби підвищеної якості. Асортимент, щоправда, залишається стабільним: як і раніше, 64 проценти дитячих колгот із натуральних волокон, решта — чоловічі шкарпетки та жіночі панчохи. Нещодавно Міністерство легкої промисловості запропонувало підприємству японську лінію по випуску еластичних колгот. Відмовились. Нікуди поставити. Японська лінія не зможе працювати в старих стінах... Їй потрібна стабільна температура, простір і ще багато чого... Славетна на весь світ японська техніка виявляється, менш витривала, ніж наші жінки — їх на підприємстві, як і в легкій промисловості взагалі, 90 процентів.

НЕ МЕДОМ ПОМАЗАНО

Сьогодні на фабриці працює 405 чоловік. Скорочення, характерного для переходу на роботу в нових економічних умовах, як такого не було. Тут зуміли скоротити посади, а не людей. Але стабільною кадровою проблемою тут не назвеш. Робітничі кадри для підприємства готує Кіровоградське профтехучилище № 14. Щороку у колектив вливаються свіжі сили, але й щорічна плінність кадрів складає 12—14 процентів.

Молодь не затримується на підприємстві, щонайперше через умови праці. А ще...

ЯК ВІДРОДИТИ ІНТЕРЕС ДО ПРАЦІ

Дворічна практика роботи в умовах госпрозрахунку і самофінансування підказує: щоб в умовах реформи працював і набрав прискорення господарський механізм, потрібно відродити інтерес людини до праці. Не секрет, що тривалий час він був пригнічений адміністративно-командними методами керівництва. Особисті ж інтереси ігнорувалися, хоч саме вони впливають на поведінку і настрій працюючих. Щоб реалізувалися здібності, потрібно створювати належні умови. Із розмов зі спеціалістами підприємства я зрозуміла, настільки це для них болючі питання.

Один із важливих показників, за якими «екзаменують» економіку, — зростання продуктивності праці. — Говорить інженер планового відділу Ганна Іванівна Ніколаєва. — У нас вона зростає за рахунок технічного переоснащення. Щороку замінюється 30—40 процентів старого обладнання на нові автомати вищої продуктивності. Розширювати ж виробничі площі, поліпшити умови праці на сьогодні немає ні найменшої можливості. Збільшилась і зона обслуговування машин однією робітницею. Саме тому підвищилась заробітна плата.

Нам запропонували будуватись господарським способом. Але це не під силу. На підприємстві, по-перше, немає своєї будівельної бригади — є всього 2 століяри та 2 будівельники. По-друге, такому підприємству, як наше, нелегко знайти підрядника, — додає економіст по праці Людмила Павлівна Полтавець.

Із розмови з головним бухгалтером Марією Олександрівною Прохоровою стало відомо, що, працюючи за госпрозрахунком, колектив тепер має більше коштів для пайової участі в будівництві житла. Минулого року пай підприємства становив 50 тисяч карбованців, на нинішній рік — 100, на 1990 — 160 тисяч. Але навіть якщо остання цифра буде плануватись усі наступні роки, підприємство до 2000 року не ви-

конає програму по забезпеченню житлом працюючих. Адже на черзі сьогодні 70 чоловік, і цифра ця буде зростати незалежно від того, чи зростатимуть суми на будівництво житла.

Щороку підприємство дає 2 мільйони прибутку, а при цьому на всі фонди одержує лише по 22 копійки з карбованця. Навіть дилетанту зрозуміло; нелегко спеціалістам розкидати їх і на житло, і на поліпшення умов праці, і на соціально-культурні потреби виробництва.

Кінематограф подарував нам ліричний алегоричний образ старих стін. В одноименому фільмі він означає старий кадровий кістяк трудівників легкої промисловості. Такий є на кожному підприємстві. І низький уклін їм від усіх нас не тільки з нагоди свята, а й у будні.

Проте, у мене особисто сформувалася дещо інший і зовсім не ліричний образ старих (а буквально розумінні старих!) стін. Як перешкоди перебудови. І хотілось би розмахнутись, та старі стіни тиснуть, не пускають...
Л. ЯРМОЛЕНКО.

НА РОЗДУМ ВІДПОВІДАЛЬНИХ ОСІБ

1. Доки підприємства місцевої промисловості, основний прибуток яких осідає в області, будуть ходити у пасажирах!

2. Усю вироблену продукцію Кіровоградська панчішна фабрика передає у відомство Міністерства торгівлі УРСР, а понадпланову — у роздрібну торгівлю м. Кіровограда. Плани виконує і перевиконує. Проте ніхто, причетний до випуску дитячих колгот, не зміг пояснити ні причину дефіциту цього товару у місті і в країні в цілому. Хто внесе ясність!

3. Чи не є відсутність вентиляції у цехах порушенням елементарних санітарних норм! Сьогодні з великим запізненням почали рятувати природу. Коли подумав про людину!

БАЖАЮЧІ ВИСЛОВИТИСЬ У ГАЗЕТИ, МОЖУТЬ ЗАПИСАТИСЯ ПО ТЕЛ. 2-59-82. Відповідальних працівників обласного та міського відділу по охороні праці міськсанепідстанції ми запрошуємо до розмови у першу чергу.

АКТУАЛЬНО

Проблема нетрадиційних дефіцитів, відверто кажучи, набилася оскому. Ми втомились не тільки стояти у чергах за милом, лезами, пральним порошком, дитячими колготками, але й говорити про це. Бо всі традиційні версії про причини дефіцитів вичерпані життям. Сьогодні вже не скажеш, що мило і пральні порошки «з ілі» кондитерські кооперативи, а леза і колготи зникли тому, що підприємства легкої промисловості стали на реконструкцію. Стосовно такого предмету підвищеного попиту як дитячі колготи — компетентні люди запевнили, що жодне з панчішних підприємств на Україні не припинило випуску продукції у зв'язку з реконструкцією. Щодо Кіровоградської панчішної фабрики чутки про реконструкцію надто перебільшені. На жаль...

Рік 1961-й ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ

Змістовно проводять свій вільний час колгоспники с. Іванівка Рівнянського району. В клубі (завідуючий А. Постолатій) часто відбуваються різні вечори, систематично демонструються кінофільми. Кіномеханік В. Олексій та моторист Д. Спісаренко добираються високоякісного показу кінокартин...

Т. Дорошенко (4 січня).

Вечір запитань і відповідей відбувся в Крупському сільському клубі Хмельського району. Акушерка місцевого медпункту П. Погоріла у своєму виступі зупинилася на досягненнях радянської медицини. Голова колгоспу «Зоря комунізму» Г. Аркуша розповів про засновників артілі.

ДЛЯ ВАС, ДОПИТЛИВІ. ЧИ ЗНАЄТЕ ВИ... ЩО ВІДБУВАЄТЬСЯ В СВІТІ ЗА ОДНУ ХВИЛИНУ?

Поки секундна стрілка вашого годинника зробить один оборот, не менше 6 тисяч метеоритів вірізається в земну атмосферу. За той же відрізок часу Земля переміщується на 1750 кілометрів по своїй орбіті навколо Сонця. За одну хвилину над Землею пролітає тридцять бур, і на поверхню суші випадає 400 кубічних метрів опадів. За той же час ріки нашої планети виносять в море 1 океани 35 тисяч тонн прісної води і мулу.

В середньому 108 чоловік вмирає кожної хвилини і 114 нових громадян з'являється на світ, причому в шести випадках народжуються близнята. За одну хвилину проходить 280 тисяч телефонних розмов, викуряється 6 мільйонів цигарок і купується 110 тисяч газет.

(19 лютого).

«МОЛОДИЙ КОМУНАР» ДОПОМІГ»

«Пришелець із домострою». Так називалася кореспонденція, надрукована в «Молодом комунарі» за 22 січня цього року. В ній йшлося про те, як під тиском

домостроївських поглядів свого чоловіка М. Четвертака працівниця їдальні № 6 на Олександрійському цукрокомбінаті Алла Сверлович змушена була кинути вечірню школу.

Як повідомили з Олександрійського міськкому комсомолу, факти, наведені в кореспонденції, мали місце. Працівники міськкому комсомолу допомогли Аллі Сверлович відновити заняття у школі.

Мала Виска. Учні Малописківської середньої школи робітничої молоді подали активну допомогу колгоспникам артілі імені Сталіна у заготівлі добрив. За неділю вони вивезли у поле 150 тонн гною-сипцю.
Ф. Рябець, вчитель (15 березня 1961 р.).

КАЖУТЬ, ЩО ЦЕ БУЛО ТАК. Всі рекорди щасливого сімейного життя побили Янош Ровен з своєю дружиною Сарою. Вони народилися в маленькому селі Страдова в Угорщині і обоє померли там же — Янош у віці 172 роки, Сара — 164 роки майже в один і той же день в 1825 році, проживши щасливо разом 147 років.

Найбільш знаменита сосиска була зроблена в 1601 році німецькими м'ясниками для свята гільдії. Довжина сосиски перевищувала 900 метрів. Під час параду її несли 103 м'ясники. Вона важила близько 400 кілограмів і була поділена між членами гільдії на банкеті.

Неаполітанець Арлінін без зупинки міг прочитати 15 330 віршів з Данте. У Гамбетти теж була величюна пам'ять. Він міг прочитати всі твори Віктора Гюґо і Оссіана дослівно навіть у зворотному порядку.

Великий інквізітор Петер Артусе, який спалив на вогнищах 40 тисяч чоловік, у 1960 році був зарахований до святих.

(13 квітня).

За рішенням виконкому Кіровоградської міської Ради депутатів трудящих позавчора присвоєно ім'я Героя Радянського Союзу, першого льотчика-космонавта Юрія Гагаріна школі-інтернату № 2, а також перейменовано вулицю Олексіївську на вулицю імені Юрія Гагаріна.

(16 квітня).

«Зірку» виручає фортуна. Перемога над тернопільським «Авангардом» дозволила кіровоградській «Зірці» міцніше закріпитися на третьому місці... Лідер зони — одеський «Чорноморець». Вінницький «Локомотив» який займає друге місце, вже не може наздогнати одеситів...

Сьогодні «Зірка» прийматиме на своєму полі «Чорноморець».

(27 вересня)

Не дамо проходу хуліганам. ...Вас, безвусих деб-

ширів, марнотратників життя, стає все менше і менше! І ніколи, ніде не сховає вас темнота ночі, не уникнути вам справедливого суду народу, суду громадськості.

Ми будемо найпрекрасніше, найгуманніше суспільство на землі. А в це суспільство, як говорив на XIII з'їзді комсомолу М. С. Хрущов, «...хулігана ми в комунізм не візьмемо, доведеться з ним тут, у соціалізмі розпрощатися».

Створимо ж нетерпиму обстановку навколо хуліганів. Нехай горить земля під їх ногами.

В. Крамаренко (11 жовтня).

АРКТИЧНИЙ КЛУБ

Молодичка кучерява

В клубі річ таку вела:

«Тут коли 6 полярних саяво —

Справжня 6 Арктика була!».

В. Степанов.

с. Плетений Ташлик, Маловисківський район (24 листопада).

РИСИ КОМУНІСТИЧНОГО НЕДАЛЕКО

Комунізм... Яким він буде, яким буде життя в ньому, як розподілятиметься час людини майбутнього, якою буде сама ця людина? Ці і десятки інших питань ставлять читачі у листах до редакції нашої газети. Потік листів з проханням розповісти про комунізм і спосіб життя в ньому з кожним днем зростає.

Идучи назустріч цим побажанням, ми розпочинаємо друкувати бесіди про комунізм. Сьогодні ми пропонуємо увазі читачів інтерв'ю кореспондента «Известий» Л. Васинського з академіком С. Г. Струмиліним...

(17 грудня).

19 грудня в Київ для участі в роботі Пленуму ЦК КП України прибув Перший секретар ЦК КПРС, Голова Ради Міністрів СРСР товариш М. С. Хрущов...

(20 грудня).

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

3 червня 1989 року

КОМСО-
МОЛЬСЬКА
ПЛАНІРКА

КОРОТКО

Як зробити так, щоб книга — і художня, і спеціальна — зайняла належне місце в житті? Ця проблема зовсім не надумана і досить складна за умови бурхливого розвитку всіх засобів комунікації — таким був лейтмотив дводенного семінару-наради відповідальних секретарів міських та районних організацій Товариства любителів книги УРСР та товариств знавців області.

Перший день роботи цього зібрання носив здебільшого урочистий характер. Зате другого дня в Будинку політосвіти об'єднаною Компартією України відбулася серйозна розмова, стосовно практичної роботи по розповсюдженню книги в області. Йшлося про практику роботи з тематичними планами видавництва (старший товариствознавець обліково-торгівлі Л. М. Харченко), основні напрями роботи міських і районних організацій товариства по усій пропаганді книги (відповідальний секретар правління обласної організації Є. В. Пименова), про участь у конкурсах по пропаганді й розповсюдженню української книги (завідуюча відділом книжкової торгівлі обласного інституту Л. М. Сторчак) та інше. Розмова була принциповою, спрямованою на вирішення насущних проблем.

* * *

У Кіровоградському педагогічному інституті відбулися установчі збори обласного товариства української мови імені Т. Г. Шевченка. Тут зібралися делегати від прихильників створення товариства з усіх районів області, було також немало запрошених.

З доповіддю виступив голова ініціативної групи — відповідальний секретар обласної філії Спілки письменників СРСР В. Є. Панченко. В обговоренні взяли участь журналіст В. О. Погрібний, робітник А. Л. Будун, учитель-пенсіонер Я. І. Козуля, семикласниця СШ № 5 м. Кіровограда Ярослава Бабич та чимало інших товаришів. Збори прийняли рішення створити обласне товариство української мови імені Т. Г. Шевченка, затвердили його статут (на основі статуту однойменного республіканського товариства, який було прийнято із незначними поправками). У роботі зборів брали участь і виступили секретар обкому Компартії України С. М. Шапкіна і заступник голови обласного інституту Т. Т. Дмитренко.

Наш кор.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

3 червня 1989 року

«Ви не туди потрапили...»

Матеріал цей мав готуватися до одного із свят. І така вже традиція: на свято (хоч на один день) забути про труднощі, проблеми і поговорити про хороше. Тому й попросив у міському комсомолу назвати підприємство, де б у комсомольців справи йшли найкраще. Назвали станцію Знам'янка-Сортувальна.

А чому б і ні? Хіба не тут, у зміні № 1, залишено на постійне зберігання перехідний прапор ЦК ВЛКСМ, хіба не беруть зараз участь молоді станційники в змаганні залізничників «Ритм-швидкість-88»? У першому кварталі третє місце по Україні...

Чим не кандидатура для святкового номера? І фотографувати кращих комсомольців варто. З такими думками й прийшов на станцію. А мені — сюрприз: «Ви не туди потрапили...»

Як «не туди»? А прапор, а «Ритм-швидкість», а кращі комсомольці? Так, усе це є, не липа. І прапор є, і в змаганні не пасуть задніх; є й кращі комсомольці в цій же зміні № 1. Точніше, не кращі. Попросив у Світлану Катючу, тодішнього секретаря комітету комсомолу, назвати надійних, тих, на кого може вона спертися в своїй роботі.

Ірина Михайлова, оператор техконтори, Ірина Большакова, оператор ЕОМ, вона ж — групкомсорт, оператор ЕОМ Лариса Мухіна, оператори при черговому по станції Вікторія Соловйова та Ольга Чумаченко, — перелічувала своїх дівчат секретар.

Розповіла і про те, як багато залежить від начальника зміни, комуніста В. П. Максименка. Як він

організує роботу — так вона й піде. А взагалі, як сказала Світлана, «усе залежить від кожного, один нічого не зробить». Ніби все правильно, як і повинно бути.

І все ж таки, чому потрапив я «не туди»? Чим невдоволений секретар? Якраз надійшла Лілія Сурило, її заступник, і про це заговорили детально.

Чи прийдуть добровольці?

Що характерно, спочатку дівчата не могли навіть до ладу розповісти, в чому ж причина. Нібито все в порядку. І все-таки неозброєним оком було видно, що ні секретаря, ні її заступника стан справ не влаштує. Аж ось мало-помалу почали виходити на перше джерело цього настрою.

Не особливо тут з нами рахуються, вважають комсомол за щось несерйозне, другорядне.

Давайте поміркуємо, чи ж є тут підстави вважати його чимось іншим?

Розповідає Лілія Сурило:

— Треба траншею викопати. Начальник станції і говорить: «Можливо, комсомольці це на себе візьмуть?». А я мовчу, бо думаю: «А хто ж прийде її копати? Кілька чоловіків?». Соромно, в мовчу, інакше що потім робити? Таки ж не прийдуть!

Розповіли дівчата й про те, що на суботник зібратися — теж проблема.

— Інший усе покине, а прийде, а другий шукає причини...

Як я зрозумів, «других» тут значно більше. Та й ті «інші» приходять скоріше тільки для того, щоб потім не було зайвих розмов, що не «виходували».

Поговорили ми і з начальником станції, іншими керівниками. Чи

задовольняє їх робота комсомолу? Ні, не зовсім.

Говорили вони молоді, щоб за потребою зверталися до них. Хочуть у Кишинів з'їздити — будь ласка. Скільки коштує поїздка — заробити. А як же інакше? Комсомол, молоді повинні бути там, де важче. Ось сигналістів не вистачає. Просили комсомольців допомогти. Добровольців поки що не видно.

— Часи корчагинців минули, — сказали мені на станції. А шкода. Тому що тоді були труднощі, була необхідність у самопожертві, але ж було кому й труднощі переборювати, була реальна сила — комсомол, який знав, до якої мети він іде, в ім'я чого самопожертва. А зараз?

Не йдуть на збори комсомольці

— Ось як я збираю збори... — почала було говорити секретар парткому Л. В. Старостинська.

— Які збори?

— Та комсомольські ж! Так, збираю комсомольські збори, інакше не виходить.

Про який тут уже «передній край» говорити? Якщо навіть на свої збори без тиску з боку секретаря партійної організації зібратися не можуть...

Втім, є й другий бік медалі. Запитую у Л. Сурило та С. Катючої, про що ж на них зборах іде мова?

— Ну, внутрішнікова робота...

— А ще?

— Ще — про дозвілля. Щоразу питаємо: ну, що б ви хотіли? І кожного разу — одна відповідь: «Вечір». А на вечір той кіль-

ка чоловік прийде з молоді... Та й то подивитися. А щоб узяти — боронь боже.

— Навіть відпочити не вміють, таку дав оцінку начальник станції.

— А ще ж про що говорите? Хоч одне питання згадайте за рік. Щоб сквилувало, сколихнуло всіх, зацікавило. Може, протоколи підніmemo?

— Та... не треба. Не було того.

«Нормальна організація»

І начальник станції, і секретар парткому вважають: «Одним тузіазмом не обійтись... Звичайно, є в цьому рація. Але ж чи можна цим усе пояснити?

І видно, що не від набавання, не від духовних лінощів не було тієї справи, яка б розбудила комсомольців.

— Хіба ж ми не хочемо, щоб усе було нормально?.. — говорить Л. Сурило.

До речі, саме ця комсомольська організація і вважається нормальною. А чому? Розповідає колишній секретар С. Катюча:

— Коли приїждять чи приходять з перевіркою, то процедура одна. Дістають список і питають: покажи те, друге, третє. А я, в свою чергу, дістаю свої папери і показую: ось протоколи зборів, ось облікові картки, ось внески.

Документація в порядку — все, організація хороша. Так було й останнього разу, коли приїздила ціла бригада — ніяких претензій. А я думаю, краще б якогось протокола не оформила, а зустрілася з комсомольцями, поговорила б про те, що хвилює.

Та про це й думати забудь! Спробуй не написати якогось папірця, таке буде!

А комсомольсько-молодіжна зміна? Є вона то й є, і всі задоволені. А як працює, що її хвилює, які труднощі — хоч би раз хто прийшов, поцікавився. Навіть не знають, що був час, коли та зміна не налічувала стільки й молоді, щоб можна було назвати її комсомольсько-молодіжною, фактично її й не було насправді, тільки на папері числилася. А раз на папері є — значить, усе в порядку, для триаги немає причини.

Пишуться протоколи, сплачуються внески (тепер уже через бухгалтерію, отже, ще одну тему з порядку денного зборів знято), комсомольська організація працює все краще: і краще і... все більше байдужість охоплює комсомольців, все менше віри в них у те, що вони щось та значать.

— Сказати, що зовсім бездіяльний комсомол, не можна, — секретар парторганізації цеху О. І. Цима, — але й що так уже добре працює — теж ні.

Ось так, середньо, не гірше, ніж у інших.

С. ОЛЕКСАНДРОВ.

м. Знам'янка.

Відкритий лист

КІРОВОГРАДСЬКОМУ МІСЬККОМУ ЛКСМ УКРАЇНИ

ДОРОГІ ТОВАРИШІ!

Хвиля почуттів, думок, згадок турбує мене в ці дні. Причина цьому — подія півстолітньої давності. В грудні 1988 року виповнилося 50 років, як партійна організація Кіровоградського учительського інституту прийняла мене, 23-літнього комсомольця, кандидатом у члени ВКП(б). У той час, щоб вступити у партію, потрібно було мати п'ять рекомендацій членів ВКП(б) з 10-річним партстажем. Для членів Спілки дві рекомендації замінювалися рекомендацією міському комсомолу. Ось чому я через півстоліття згадую добрим словом ваших попередників, які проявили виключний оптимізм і дали мені рекомендацію.

З почуттям гордості і подяки згадую міському комсомольську організацію, яка проводила з нами, комсомольцями, цікаві заходи, спрямовані на ідейне і моральне виховання, на розвиток спортивної і військово-патріотичної роботи. Все це допомогло

мені стати членом Ленінської партії, в рядях якої я перебуваю 47 років.

Комсомол допоміг мені стати гідним громадянином СРСР, честь і гідність якого я не втрапив у мирний і військовий час, серед своїх співвітчизників і серед громадян інших країн, де мені доводилося працювати.

Коли я став кандидатом, то продовжував бути комсоргом курсу. Комсомольський квиток був у мене. Пізніше мене переобрали і я виконував інші партійні доручення. Комсомольський квиток зразу ж треба було здати в міському комсомолу. Мені важко було з ним розлучатися. Як сьогодні пам'ятаю, як я йшов у міськом, який знаходився по вулиці Леніна, вхід під арку, з двору, на другому поверсі...

А ще я вдячний Кіровоградському міському комсомолу за виявлену до мене увагу. Судить самі: сім'я в моїх батьків була багатодітна і проживала на той час в селі Зеленому. Матеріально допомогти мені

не могли. Вдягався я погано. Зимом ходив у шинелі, яка дісталася мені від брата, що повернувся зі служби в армії. За рекомендацією комітету комсомолу інституту я звернувся в міському комсомолу за проханням, щоб мені підібрали платну комсомольську роботу. Звичайно, увечері.

І ось... велика радість! — міськом влаштував мене в Посташівську кімнату при домоуправлінні. В кімнаті ввечері збиралися діти, і я з ними проводив заняття, ігри. Платили мені щомісяця 100 карбованців. Це для мене були великі гроші! Стипендію витрачав на харчування, а зарплату відкладав і пізніше купив дешевий костюм, сорочку, сандалі, плащі. Ожив я матеріально і морально. Міг піти в кіно, навіть запросити дівчину. За цю доброту кіровоградський комсомольців 30-х років я вдячний і сьогодні!

З повагою комсомолец 30-х років
І. МАЙДАННИК.

м. Ковров, Володимирська область

ЦЯ ДИЛЕМА МИМОВОЛІ ПОСТАЄ ПРИ ЧИТАННІ ВІДГУКІВ НА НАШІ ПУБЛІКАЦІЇ ПРИРОДО-ОХОРОННОЇ ТЕМАТИКИ

В СЕ частіше мовиться нині про проблему виживання людства в умовах небувалого впливу (здебільшого негативного) людини на природу. У неоподібних виступах і радянських, і зарубіжних учених йдеться про необхідність зв'язати на ту величезну небезпеку, яку таїть у собі невміле, а часом і безвідповідальне використання можливостей науково-технічної революції. Аргументи проти ескаляції наступу на природу далеко шукати не треба — тут вам і події у Чорнобилі, і в Чернівцях, і на далекому Аралі... Всі вони (так само як і загроза подібного) настільки глобальні, що не можуть не стосуватися нас, не хвилювати і не тривожити. Саме цією тривоگوю й було спричинено у «Молодому комуністі» появу «Звернення до Верховної Ради СРСР», надрукованого наприкінці минулого року. Це Звернення разом із майже двома десятками тисяч підписів ми направили до Москви. Про позитивний резонанс від цього було вже повідомлено: завдяки протестам громадськості півдня України Мінатоменерго СРСР змушене обмежити будівництво Південноукраїнської АЕС трьома блоками.

Здавалось би, за цим першим слід чекати наступних заходів задля обмеження безконтрольної по суті діяльності потужного відомства на території нашої республіки, яка нині бумовально задихається в лещатах екологічних проблем. Про це, зокрема, засвідчили й зустрічі та розмови на республіканському семінарі-нараді з питань екології, організованому і проведеному Спілкою журналістів УРСР в м. Луцьку, де довелося побувати й авторів цих рядків. Втім, це далеко не єдине підтвердження тому, що підстави хвилюватися і не довіряти Мінатоменерго (та й віднедавна перейменованому Мінводгоспоу, про що мова піде далі) і в учених-екологів, і в широкій громадськості є. За цих умов особливий інтерес викликає відгук учених-атомщиків, які діють у системі Міністерства атомної енергетики СРСР.

Перед нами — лист заступника генерального директора Всесоюзного науково-дослідного інституту по експлуатації АЕС (ВНДІАЕС) О. В. Шумяцького:

«Направляю Вам материал «Атомная энергетика и экологическая безопасность в связи с публикацией в Вашей газете «Обращение к Верховному Совету СССР» с требованием прекратить дальнейшее строительство объектов атомной энергетики на территории Украины. Приложение: на 23 листах».

Чого тільки немає у тому «приложенні»! — так хочеться вигукнути, перефразовуючи класика. Навіть примітка у кінці: «статья подготовлена на базе материалов из научных работ И. И. Кузьмина, М. А. Сидорова, Б. Б. Батурова и В. М. Болдырева». Мерсі за таку примітку! Хоча й не знаємо ми, що то за великі вчені Кузьмін, Сидоров, Батуров та Болдырев (бо ані їхніх наукових звань, ані тематики наукових робіт не вказано), але приємно все-таки погортати додаток аж на 23-х сторінках, щоб дізнатися...

Про що ж нас інформує колектив столичного ВНДІАЕС, що з доробку стількох учених мужів пропонує? Виявляється, нам, невченим, треба задля власної користі знати, що: «...На зорі людства небезпеки були обумовлені тільки природними факторами: голодом, холодами, стихійними лихами та боротьбою за існування... Тривалість життя пераїсних людей у такому небезпечному світі складала 20—25 років, що свідчить про вкрай низький рівень безпеки людини доісторичного періоду» (стор. 2). Втім, ось нарешті й дещо з того, що стосується предмета нашої розмови: «В Швеції на одну людину припадає 15 тисяч кВт/год на рік. При цьому 50 процентів електроенергії виробляється на атомних електростанціях. В США на кожну людину припадає 10 тисяч кВт/год на рік... В СРСР — 6 тисяч кВт/год на рік». На мить припинимо цитування й нагадаємо: у нашому зверненні йшлося про припинення будівництва АЕС у межах республіки, територія якої займає тільки 2,7 процента території країни, а вміщає у собі половину потужностей атомної енергетики СРСР.

Однак, який висновок роблять учені-атомщики? Ось він: «Нині близько 20 процентів електроенергії в республіці виробляють АЕС. 90 процентів нафти й газу ввозяться в район ззовні. В УРСР є запаси кам'яного вугілля на 200 років. Вугілля, яке добувається, йде на потреби коксохімії і металургії. При цьому добування вугілля в УРСР пов'язане з величезними труднощами і прямо впливає на зниження середньої тривалості життя по республіці» (стор. 4).

Вважаючи, що сказали більш ніж достатньо, вчені мужи пропонують тут же повернутися «знову до розгляду питання в історичному аспекті». Ось тобто й маєш! Виявляється, все випирається у труднощі з добуванням вугілля, яке до того ж знижує середню тривалість життя. А де ж про альтернативні види добування електроенергії, про зниження енергоємності одиниці валового продукту (яка набагато вища, ніж у Швеції і США, разом узятих — про що йшлося в телепередачі РТ на теми майбутнього атомної енергетики на початку травня ц. р.)? Як бути, врешті, із впливом на середню тривалість життя по республіці, на екологічну обстановку діючих нині АЕС?

Читаємо на стор. 7: «Побутуюча точка зору, що вплив радіації на людину й навколишнє середовище не досить вивчений, є безпідстав-

ною, бо воно вивчено краще, ніж наслідки забруднення повітря промисловими хімікатами, використання побутових хімікатів, харчових добавок і т. п. Через надмірну увагу засобів масової інформації до наслідків впливу радіації створюється враження, що це найстрашніше для життя...».

Отже, засоби масової інформації винні? Логіка, що й говорити, надто дивна як на вчених мужів. Невже засоби масової інформації поширюють вигадані факти? Навпаки, вони надають, як правило, свої сторінки вченим, котрі часто, щоправда, не належать до відомства атомної енергетики, через що й думки їхні не завжди співпадають із думками представників цього відомства.

Якщо таких підрахунків ще не зроблено, то громадськість, очевидно, має право вимагати вичерпної відповіді на це питання, як і на інші, які випливають із наслідків діяльності Мінатоменерго на Україні.

Громадськість республіки, а з ними і ті з кіровоградців, хто підписав «Звернення до Верховної Ради СРСР», виступають сьогодні не за ліквідацію вже існуючих АЕС, а за припинення їх дальшого будівництва; резонів за це було наведено достатньо, і залишається лише погодитися із авторами «приложення» на 23 листах: нам «...надо сохранить чистую голу, не затуманенную дурманом шовинизма, гегемонизма или национализма, избавить себя от местных настроений, научиться слу-

Відкритість

чи бюрократична гра?

МОЖЛИВА АЛЬТЕРНАТИВА АЕС

Реакцію «холодного» термоядерного синтезу здійснив колектив науковців Фізико-механічного інституту АН УРСР і Державного університету імені І. Франка. Як відомо, у випадку успіху «холодного» синтезу, людство може отримати нове, екологічно чисте і практично невичерпне джерело енергії. Тому можливе підтвердження «холодного» синтезу, в тому числі й силами українських фізиків, набуває надзвичайної ваги. (За матеріалами «Радянської України»).

Втім, не будемо твердити, що в «приложенні на 23 листах» всі твердження тільки віддалено стосуються предмета розмови або хибують на тенденційність. Є й резонні, як на нашу думку зауваження, зокрема: «Напівпровідникова технологія на сьогодні досить розвинута і для задоволення енергетичних потреб нашої країни досить було б збудувати сонячну електростанцію з площею напівпровідникових перетворювачів світла в 10 тисяч квадратних кілометрів (квадрат 100×100 кілометрів), ...однак вартість кіловата потужності такої електростанції може бути в сотні разів вищою, ніж на атомній або тепловій електростанції... Водночас треба мати на увазі, що для розвитку вітро-й геліоенергетики за альтернативу тепловим і атомним електростанціям необхідна максимально розвинути енергоакуючі потужності на період безвітря для вітрових станцій та на ніч для сонячних».

Що ж, ці та інші резони досить переконливі, прийнятні для неспеціалістів. Втім, незважаючи на заяву Генерального директора МАГАТЕ Х. Блікса про те, що, за винятком Чорнобиля, який мав «суттєві наслідки», ризик для здоров'я і навколишнього середовища, пов'язаний із виробництвом електроенергії на АЕС, залишається тільки ризиком, хочеться висловити і деякі власні думки, підказані елементарним здоровим глуздом (а приймати їх чи ні — хай уже вирішувать компетентніші люди).

Що б там не говорили прихильники нарощування атомних станцій на Україні, а Чорнобиль мав «суттєві» (а іншими словами — трагічні) наслідки не де-небудь, а саме на Україні, дві третини території якої за нормами того ж МАГАТЕ є непридатними для будівництва АЕС. Тим часом станції будуються, і робиться це й надалі без належного врахування факторів, які визначають їхнє убезпечення. Зокрема, на згадуваному вже семінарі на Волині йшлося ще раз про недопустимість розміщення станцій на карстових ґрунтах, як то є на Ровенській АЕС, шість блоків якої даватимуть енергію не тільки для потреб республіки, але й за кордон.

Втім, на нашу думку, все це краще від нас розуміють і самі атомщики. Чому ж вони не потрудяться підрахувати, у скільки обійшовся нашій країні і її народові кіловат електроенергії, виробленої на Чорнобильській АЕС?

шуть оппонентів, більше думать о нуждах нашей Родины и создании условий жизни, достойных нашего народа, чем о личных амбициях и ведомственных интересах» (стор. 23).

Але чи ж завжди відомства достатньо думають про потреби народу, забуваючи про відомчі інтереси? Здається, не завжди. Маємо на увазі не лише все вищесказане, а й реакцію начальника облуправління меліорації і водного господарства В. М. Григор'єва на нашу публікацію «Чистісенької води проект...» (номер за 4 лютого 1989 року). Незважаючи на наведені нами реальні цифри і факти, які свідчать про неефективність масового зрошення у Вільшанському районі, загрозу підтоплення і засолення значних площ, дальшого замулення ріки, яке буде посилюватися після будівництва Добрянської зрошувальної системи, він наголошує: «Областное виробничее управление меліорації і водного господарства вважає реалізацію проекту Добрянської ЗС з будівництвом водосховища на р. Синюха для вирішення аграрних і соціальних питань у даному районі необхідною» (підкреслення наше).

У діяльності обох згаданих тут великих відомств, хоч які різні напрями їхньої діяльності, помітна ще й така спільна риса — апеляція до «компетентних органів», нарікання на некомпетентність журналістів і громадськості. Негативні наслідки своєї діяльності, які й породили, власне, недовіру громадськості, вони чомусь воліють не помічати. Таке, звичайно, не робить честі нікому, а надто таким солідним — і за масштабами і за наслідками діяльності — відомствам. Сьогодні вони ще вважають у своїх явних прорахунках винними засоби масової інформації, які, здається, хочуть змусити їх просто уважніше придивитися до зробленого, аби добути з прорахунків якісь уроки. І, зокрема, зажити нарешті на те, що думають люди, які живуть на землі, що є для цих відомств сьогодні усього-навсього «об'єктом». Чи буде так і завтра? Чи прийде нарешті повна відкритість у стосунках між великими відомствами і місцевими Радами? Чи витіснить нарешті бюрократичні ігри повна відкритість?

(Усі введені автором цифри, факти і аргументи взяті із публікацій вітчизняної преси).

П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

ЕКОЛОГІЯ

Рядки з листів

ШАНОВНІ ТОВАРИШІ!

До Вас звертається колектив Компаніївської територіальної партійної організації, в рядах якої 18 членів КПРС і один кандидат у члени партії. Прочитали і обговорили статтю, опубліковану в газеті «Молодий комуніст» від 21 січня 1989 року, під заголовком «18 552 — проти АЕС», на зборах, які відбулися 27 січня 1989 року. Всі комуністи висловили думку, що створення молодіжного екологічного об'єднання при редакції — «Товариства Бусла» — справа необхідна і потрібна, яка допоможе зробити дуже багато у вирішенні проблем екології республіки. Всі члени партійної організації зобов'язалися надавати всебічну допомогу об'єднанню «Товариство Бусла» в його роботі на території селищної Ради, селища Компаніївки. За дорученням колективу М. ПОМАКО.

* * *

Прочитавши у вашій газеті за 18 лютого публікацію «Ця користь обіцяє лихо», вирішила написати листа до редакції. Як цілком і повністю підтримую точку зору товариша Артеменка, хоча в атомній енергетиці розбираюся не дуже. Але я впевнена, що нічого доброго будівництво нових АЕС нам не обіцяє.

Лист Ю. Голуба, надрукований 28 січня, мене не те що здивував, а більше обурило, хоч я й не відгукнувся зразу на нього. Я хочу, щоб студент Голуб та інші — ті, що його підтримують (а я впевнена, що їх дуже мало), знали, що я є та людина, яка згодна жити при свічці заради щастя і здоров'я своїх дітей та близьких. Я готова вручну сіяти і збирати хліб, яби тільки наша Земля була така красива, багата та щедра, як 100 років тому. Ми повинні берегти нашу Землю — вона у нас єдина, як і наша рідна Україна.

Т. КОЗАЧЕНКО,
робітниця ливарного цеху № 5 виробничого об'єднання по сівалках «Червона зірка».

м. Кіровоград.

* * *

...У нас камуть, що земля належить народові. Чому ж все-таки рішення про будівництво АЕС приймає не народ?.. Нас хвилює майбутнє наших дітей і я певен, що ми не самотні у цій тривозі. Очевидно, до цієї справи слід підключитися широкій громадськості...

Просимо частіше публікувати статті на дану тему. Яка допомога у цьому потрібна редакції? Чи можна надрукувати карту України, де були б показані АЕС, — ті, які діють і які ще будуються?

Сім'я ГОЛУБ,
м. Олександрія.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

3 червня 1989 року

З БЛОКНОТА ЖУРНАЛІСТА

Усього надивився на своєму віку Василь Пилипович БУРЛАЧЕНКО. І колективізацію пам'ятає, і репресії. Воював, відбудовував рідне село, піднімав його з руїн. Тепер ось нова папаста: нікому на землі хазяйнувати...

Дім без господаря... Таких хаток-пусток немало у Селівановому. Навіть оголошень про продаж ніхто на тинах не чіпляє. Бо кому потрібна покинута хата в напівзабутому селі?..

А це сільський клуб. Його двері відчиняються рідко. Здебільшого, як привозять індійський фільм...

ЩО БУЛО, те було.

Ми росли вільно, не знаючи з порогу батьківської хати особливого догляду і великих заборон. Окрім лісу та річки, звичних допустів сільських хлопчаків, робили, як горобці, нальоти на конюшню, зернотік, прокурену кузню, на млин, де лівно оберталося водяне колесо, а вечорами сонно скидалася риба. Скрізь ми мали вхід і вихід, ніхто нас нізвідки не гнав. Але навіть у цьому відкритому світі полів і тракторів, коней і багать у нічному дояроні і ковалів, злих сварок і веселих пісень, всього-всього, що наповнювало колгоспне життя, а, отже, і нашу дитячу душу, залишалась у моїх одиноків сокровенна мрія, котра до пори до часу здавалася загадковою і недоступною — місто! Воно манило нас, хизувалося всіма принадами великої цивілізації. Думалося: ну що цікавого в роботі батьків, в їхніх розмовах про погоду, недорід і чванливого бригадира, сподіваннях, що пришлють, нарешті, з району хазяйновитого голову!.. Що цікавого, коли Київ, а значить, і справжнє життя — поруч, за якихось сімдесять кілометрів. Коли старші хлопці не втратили свій шанс і тепер сповна користувалися городськими благами. Нашим ідеалом був не знатний льонар, заслужений агроном республіки Дмитро Пилипович, а Санько з Дзвонарівки — новоспечений «кияннин», котрий мав брюки кльош фантастичної ширини і фотографію самого Андрія Біби з дарчим написом: «Александр от кумира...».

І ми спішили рости, спішили закінчити школу, щоб, похапцем попрощавшись з рідними, майнути асфальтованим пугівцем до столиці. Хто вчитися, а хто «крутити гайки»...

Не більше двох десятиків літ минуло з тієї пори. Стоїть як і стояло моє село. Зовні воно мало змінилося. Та ж річка несе свої води у Прип'ять, ті ж вулиці і школа, сільрада... Млина і кузні вже, щоправда, нема — відпала у них необхідність. Нема господарів і в добрій половині хат, стоять вони тепер пустками. Навіть на вибори, котрі раніше перетворювалися в гучне свято з духовим оркестром і бочкою пінистого райцентрівського пива на площі, приходить тепер не більше двох десятиків чоловік.

А все це було, було недавно. З тих пір багато що змінилося. Але пам'ять береже. І коли за завданням редакції їхав в Устинівський район писати про подібне напівпокинute село, спрацювала вона безвідмовно.

ДЛЯ ДОВІДКИ. Як свідчить статистика, в країні нині налічується понад 725 тисяч хат-пусток. Тільки на присадибних ділянках, де вони розміщені, «гуляє» близько 200 тисяч гектарів родючих земель.

ОЛЕКСАНДРА Щерюка, першого секретаря Устинівського райкому комсомолу, подібне відрядження не здивувало.

— Продовжимо розмову, — запропонував він. — Експеримент наш провалився, так і запиши...

Сказав це відразу після привітання, чим немало здивував присутніх у своєму кабінеті. Поясню, у чому тут річ. Два роки тому розпочали в районі експеримент по закріпленню на селі кадрів спеціалістів. Підписали договір з Дніпропетровським сільськогосподарським інститутом на цільове направлення випускників (бажано сімейних) до господарств, звели для них кілька будинків, прикинули, з яких статей витрат можна виділити кошти для допомоги майбутнім командирам ви-

робництва. Гостру потребу в кадрах відчували практично всі господарства району. Отож, стали чекати попознення. Як виявилось, марно. Бо тільки зоотехнік Анатолій Гладкий приїхав до колгоспу імені Петровського і, як мовить, прикився там. Одружився, отримав житло, через кілька місяців очолив зоотехнічну службу господарства.

— Але ж розподіл до району мали щонайменше півтора десятиків випускників інституту, — нагадав я Щерюку розмову дворічної давності.

— Мали, — погодився він, — але за місцем призначення так і не з'явилися.

Олександра теж до місцевих кадрів не віднесеш. Колишній приїхав до району за розподілом, викладав історію у Ганно-Требинівській середній школі. На комсомольській роботі — п'ять років. Погодьтеся, строк немалий, за цей час можна розібратися у всіх «хворобах» району, зокрема, в тих процесах, що лихоманять село. Отож прислухаймося до слів першого секретаря райкому комсомолу.

Розповідає О. ЩЕРЮК: «Здається, ми давно вже вилучили зі свого лексикону термін «неперспективні села», дали належну оцінку подібній орієнтації. На практиці ж все не так просто. Тим паче, що вона, практика, як правило не співпадає з економічними можливостями господарств. От і виходить парадокс: той чи інший голова на словах ратує за динамічний розвиток усіх сіл, що знаходяться на території колгоспу, а на ділі дбає тільки про центральну садибу. Бо тут і школа, і клуб, і народи побільше. Зовні все гаразд: дбає про основну масу людей. А що ж робити мешканцям сіл напівпокиннутих, тих, що опинилися на грані забуття?.. І про них треба пам'ятати, розуміти треба: тут пройшло їхнє життя, люди прикипіли до клепта землі, не втратили, як ми зараз кажемо свого коріння...»

ДЛЯ ДОВІДКИ. За останнім переписом населення, на території Устинівського району проживає 19,5 тисячі чоловік. П'ять років тому було 22 тисячі. Чисельність районної комсомольської організації за три роки зменшилась на 400 чоловік.

МИ ВИРІШИЛИ: їдемо в Селіванове. Село, яке аж ніяк не назвеш віддаленим (знаходиться на півдорозі між Устинівкою та Бобринцем). Його навпіл розрізає гомінка автострада, поруч — річка, чудові краєвиди. Єдине, чого побоювався Саша Щерюк, то це недавніх зйомок київських кінодокументалістів. Ті, м'яко кажучи, приховали свої наміри. Обіцяли людям нічого не знімати й не показувати, ви, мовляв, розповідайте все як є, а ми послухаємо. Що з того вийшло? Повнометражний телефільм, після перегляду якого серце стискається від болю за людей. Не будемо нав'язувати власних поглядів на прийомні творчої роботи, але, здається, «кіношники» не згустили фарб і показали життя таким, яким воно є.

Погляньте на знімок, що відкриває сьогоднішній номер «Молодого комунар». На ньому — майже всі мешканці Селіванового, його минуле, сьогоднішнє і майбутнє. З цими людьми ми провели кілька годин, немало наслухалися про їхні печалі, образи. Втім, про все по-порядку.

Бабуся наводила лад на подвір'ї. Підсапувала спориш, витрушувала коріння від землі і збирала на купу. Завбачивши нас з Олександром, позові розігнулася.

— Чи не хату напитуєте, хлоп-

ці? — поцікавилася. — Так ось вона, як дзвін стоїть, — показала на сусідній будинок. — Тільки Гавсусидній будинок. — Тільки Гавсусидній живе, а Вітько, племінник Седневі живе, а Вітько, племінник Седневі живе, а Вітько, племінник Седневі живе... А його, до Кіровограда подався... А як ця не підійде, то он та, що на пазорбі...

Чи то бабусі хотілося нам догодити, чи словом-другим перекинутися знічев'я, хтозна. Мимоволі підтримали розмову, познайомилися.

Ганна Іллівна Титаренко, пенсіонерка, має вісімдесят три роки. Родом з-під Києва, та не була в краях, де народилася, шістьдесят п'ять років. Тут прижилася. Тут вийшла колись заміж і поховала в голоднім тридцять третім чоловіка та п'ятеро дітей.

— Зараз що, жити можна, з голоду не пухнемо, — розмірковує Ганна. — Я п'ятдесят карбованців пенсії маю, сестра Марина — п'ятдесят, чоловік її Гришка. Він без ноги, геть немічний. Воював, аякже...

Так вони й живуть утрюх, один одного доглядають.

— Родичів? Ні, нікого не залишилось, — відповіла баба Ганна. — Надія тільки на себе та на колгосп ще...

Останні слова сказала якось невпевнено. Пізніше з'ясувалося чому.

— Города навесні помогли обробити. Виораз тракторист — давай десятку, закультивував — десятку, заборонував — ще п'ять карбованців...

Ми сиділи в затінку на лавочці. Звідка на вулиці з'являвся хтось із односельців баби Ганни. Вона розповідала про них, давала коротку характеристику.

— То Васянович Марія — пенсіонерка. Роботяча людина. Невістка її в сусідньому селі лікарем працює, син — в районній якійсь організації. А внук, Ляоня, не захотів у селі залишатися, десь до моря подався...

Звідка вона поринає у спогади. — Колишнє село наше квітнувало. Дві бригади було, млин працював, молодь щовечора біля сільбуду збиралася. А зараз... Менше двох десятиків заселених будинків, та й там пенсіонери живуть здебільшого. Трійко діток на все село. У Монастирських дівчатка Таня й Оля, у Черткових — хлопчик Руслан...

Справді, Селіванове без перебільшення можна назвати селом пенсіонерів. Хто молодший, як Степан Олександрович Одинець, той зрідка допомагає місцевому колгоспу, а більшість, як баба Ганна, на сонці гріється, по господарству, наскільки здоров'я дозволяє, поряється.

Степан Олександрович на життєбуття дивиться дещо іронічно, розповідає з гумором:

— Тридцять років трактористом я працював, потім водовозом був. А це «портфеля» відібрали...

Він картає себе за одну «помилку»:

— Пропонував голова заключити парі: заасфальтувати, казав, до травневих свят майданчик біля магазину. А я побоявся... Ех, довелось б йому конячку купувати...

— І часто ось так сперечається? — Частенько. Є причини, значить...

В розмову включається Анатолій Макаренко, приїжджий чабан із Молдавії:

— Приховувати не буду: ніхто про них (він має на увазі своїх тимчасових односельців) не дбає. Магазину не було — по хліб в сусідні села їздили. З горем навпіл звели торгову точку — обікрали заїжджого «гастролера». А що там є, в тім магазині — маргарин, консерви... Коли відкривали — цуцкер привезли, води, то з усіх навколишніх сіл люди з'їжджалися... Клуб в аварійному стані.

— Кому ж ходити до нього? — вихопилося у мене.

— Еге, не знаєте наших пенсіонерів!.. — Якось індійський фільм, «Сила любові» називається, «крутили», то чоловік п'ятнадцять зібрався...

Шкода, що не вдалося нам сфотографувати все село Селіванове. Технічні можливості не ті. Гадаю нікого б не залишили байдужим покинуті хати із забитими хрест-нахрест вікнами. То пустки, біль і сором нашого села.

«Запропоную видати урядовий указ про нагородження наших орденосців землею чи квартирами. До кожного ордену — гектар землі на селі чи квартири в місті. Чимось же треба рятувати державу...»

(Із щоденника кінодраматурга Олександра Довженка, 1942 рік).

ЩО МАВ на увазі великий творець українського кіно? Який порятунок?

Йшла війна, на Харківському напрямку, де перебував письменник, становище було важким. Закономірно, що Олександр Євдокимович, як і всі чесні люди, думав над тим, як підняти дух у людей. Невідомо, виходив він із своєю пропозицією до уряду чи ні, але одне безперечно: письменник вірив, що ціннішого, аніж земля, для сільських людей нема нічого.

Часу відтоді збігло немало, змінилися пріоритети, іншими стали цінності. На жаль, гектаром землі тепер мало кого звабиш. Он її скільки гуляє! Скоріше навпаки — орден треба давати тому, хто добровільно бере її в своє користування.

Їдуть люди з села, залишають будинки, зникають цілі села. І дехто з керівників навіть сприяє цьому, бо за покинутими напризволяще пенсіонерів, як у Селівановому, питають не надто суворо. Чому? Звикли жити тільки сьогоднішнім днем? Працюєш — потрібен, ні... Але ж семирічний Руслан Чортков усе бачить, згодом усе розумітиме. Отож питання: чи заохочеться йому після всього залишатися на селі? Переконали: питання риторичне, бо відповідь на нього зрозуміла всім.

Порожніють наші села, втрачають люди зв'язок із землею. Як припинити цей процес? Відповіді (а їх кілька) підказав березневий Пленум ЦК КПРС. Не будемо зупинятися на масштабних перетвореннях, що починаються нині — будівництво, впровадження нових економічних відносин і т. д. Про них немало було сказано і написано. Звернемо увагу на проблему, яка мимоволі залишилася осторонь від сьогоднішніх завдань — вирішення життєвих запитів ветеранів, турботу про них.

Що ж до покинутих чи напівпокиннутих сіл, то їх, переконаний, можуть допомогти відродити городяни. Не треба тільки з осудом ставитися до міських гостей похилого віку, котрі роблять влітку село оманливо багатолюдним, а на осінь роз'їжджаються, залишаючи в «аборигенів» відчуття неадоволення: вміють же, мовляв, жити — і на проспекті квартири, і в селі дача. Хай сіють, садять, збирають. Щоб не зияли покинуті хати забитими вікнами.

...Нещодавно був на хуторі Верхівці поблизу Кіровограда. Колишній безлюдному, покинутому. Тепер там хазяйнують інженери, колишній працівник служби держбезпеки, робітник. І змінився хутір, тепер квітує. Бо життя на ньому продовжується.

Микола ЧЕРНЕНКО.

гектар за орден орден за гектар

6

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

3 червня 1989 року

«ПРИКЛЮЧКА З ХОЛАЗІОНОМ»

«Ознайомившись у газеті «Молодий комунар» від 4 березня 1989 р. зі статтею «Приключка з холазіоном», з виразом Кіровоградського районного народного суду м. Кіровограда від 15 грудня 1988 р. під головуванням т. Жука В. Г., ухвалою судової колегії з кримінальних справ під головуванням т. Письменного Г. О., обласний відділ охорони здоров'я відзначає неправильну інтерпретацію автором фактів, викладених у газеті.

Після 22 вересня 1987 року — дня, коли трапилось необгрунтоване видалення хворого ока хворому Сичу В. І., обласний відділ охорони здоров'я провів комісійне розслідування цього випадку. Встановлено, що визначальною причиною помилкового видалення ока хворому Сичу В. І. була відсутність належної організації надання оперативної допомоги хворим в операційному блоці через невиконання своїх функціональних обов'язків рядом посадових осіб обласної лікарні. Це підтверджує висновок НДІ судової експертизи Міністерства охорони здоров'я СРСР, в якому говориться:

«В обласній лікарні відсутні будь-які інструкції, що регламентують в офтальмологічному відділенні порядок підготовки хворих до операції, їхньої доставки в операційну, контроль за черговістю проведення операцій. Це призвело до того, що хворому Сичу В. І. була помилково зроблена операція енукліації».

При винесенні вироку Кіровоградським райнарсудом м. Кіровограда під головуванням т. Жука В. Г. допущено спотворення дійсності, що призвело до неправильного вироку і перекручення фактів, викладених у статті «Приключка з холазіоном», а саме: у статті говориться, що в операційній блоці була відсутня сестра, яка мала готувати хворих до операції та запрошувати їх. Насправді така медсестра в операційному блоці була (прізвище — Пасічник). Однак вона не виконала своїх прямих обов'язків, прийняла хворих в відділення на операцію без відповідної медичної документації,

не уточнила паспортних даних, поклала на операційний стіл першого зустрічного, тобто хворого Сича, а не Левченка, порушивши черговість операцій згідно списку, не допозивши оперхірурга Матусяк Г. Л., якого саме хворого покладено на операційний стіл.

У статті «Приключка з холазіоном» вказано: «Лікар Матусяк Г. Л. як асистент підготувала Сича В. І. до операції...». Це не відповідає дійсності. Насправді лікар Матусяк Г. Л. не як асистент, а як оперхірург підготувала хворого до операції (тобто провела анестезію очного яблука, увівши хворому необхідну кількість новокаїну), уточнила питання згоди хворого на операцію, провела операцію — видалення ока хворому Сичу В. І. сама, а не, як вказано в статті, Мудрієвська Л. А.

Під час даної операції лікар Мудрієвська Л. А. виконувала обов'язки асистента, про що тов. Жук В. Г. не міг не знати, як голова суду, який розглядав цю справу. Це підтверджує: а) протокол проведеної операції, складений самим оперхірургом Матусяк Г. Л.; б) висновок бюро судово-медичної експертизи Міністерства охорони здоров'я СРСР; в) ухвала судової колегії з кримінальних справ Кіровоградського обласного суду під головуванням Письменного Г. О.

Народний суд Кіровського району м. Кіровограда, судова колегія з кримінальних справ Кіровоградського обласного суду звинуватили лікаря Мудрієвську Л. А. в тому, що вона, будучи асистентом у вказаній операції, повинна була до операції познайомитися з медичними документами хворого Сича, уточнити дані про особистість і характер захворювання. Звинуватили лікаря в тому, що вона, будучи асистентом, виконувала операцію, а не асистентом, як вказано в протоколі операції. Асистент несе відповідальність за невиконання розпоряджень оперлікаря, і уточнення особистості хворого в його обов'язки не входить.

Це підтверджують такі інструктивно-навчальні посібники [перелічено три видання — РЕД.].

4. В посібнику «Хірургія» під редакцією В. Ф. Скрипниченко,

1984 р., стор. 219 говориться:

«Під час операції хірург зобов'язаний починати і закінчувати операцію, не доручаючи виконання окремих етапів своїм помічникам (асистентам). Всі розпорядження хірурга виконуються негайно і без обговорення».

Хірург несе повну і персональну відповідальність за встановлення діагнозу, показань до операції, підготовку хворого, виконання операції та її результат.

Під час операції дозволяється розмовляти з оперсестрою тільки хірургу.

Хірург може зробити окремі короткі зауваження по ходу операції асистентам. Допустимі переміщення по ходу операції асистентів і сестри з дозволу хірурга. Дії асистента спрямовані на максимальну допомогу хірургу».

У посібнику «Оперативна гінекологія» під редакцією І. Н. Рембез «Здоров'я», 1985 р., стор. 25, говориться:

«Важливо, щоб кожен з учасників операції займав своє місце і виконував свої обов'язки. Безпосереднім помічником оператора є асистент. Він висушує рану, допомагає перев'язати судини, полегшує виконання різних маніпуляцій, розкриває по мірі необхідності важкодоступні ділянки операційного поля. Асистент нічого самостійно не повинен робити; його основним обов'язком є розсування країв рани та її висушування».

Це підтверджує висновок НДІ судової медицини Міністерства охорони здоров'я СРСР, який він зробив згідно заяви лікаря Мудрієвської Л. А. з метою уточнення вказаного питання, в якому говориться:

«Оперуючий лікар зобов'язаний до операції познайомитися з історією хвороби, переконатися в особі того, кого оперують. За правильність усіх дій у процесі хірургічної операції відповідальність несе безпосередньо оперуючий лікар».

Отже, народний суд під голо-

вуванням т. Жука В. Г. і судовою колегією з кримінальних справ Кіровоградського обласного суду під головуванням т. Письменного Г. О. за незрозуміло якими мотивами ігнорували вимоги існуючих нормативно-інструктивних положень і навчальних посібників, висновок НДІ судової медицини Міністерства охорони здоров'я СРСР, хоча облздороввідділ своїм листом на адресу обласної прокуратури та обласного суду писав про неправильне трактування Кіровським народним судом функцій учасників операції — оперуючого лікаря Матусяк Г. Л. та асистента Мудрієвської Л. А. [Копія листа від 19.01.1989 р. за № 57-02-04 додається — виділено редакцією].

Однак при винесенні рішення Кіровоградський народний суд не розмежував обов'язки оперуючого лікаря та асистента і неправильно тлумачив, що нібито асистент зобов'язаний уточнити особистість хворого на операційному столі, не з'ясувавши, що Мудрієвська Л. А. як асистент не допускала ніяких дій, що протирічать обов'язкам асистента. Обов'язком, регламентованим існуючими нормативно-інструктивними положеннями та навчальними посібниками.

Виходячи з викладеного вище, Кіровський народний суд виніс неправильний вирок.

Судова колегія з кримінальних справ обласного суду прийняла до уваги лист облздороввідділу (№ 57-02-04 — РЕД.) тільки частково і не спростувала викладені факти у вирокі Кіровського райнарсуду м. Кіровограда у тому, що стосується лікаря Мудрієвської Л. А.

Викладені факти в статті «Приключка з холазіоном» в газеті «Молодий комунар» від 4 березня 1989 р. не відповідають дійсності.

Незважаючи на цей факт, який серйозно вплинув на престижність охорони здоров'я в області і ліг незгідною плямою на наш провідний лікувальний заклад — обласну лікарню, обласний відділ охорони здоров'я просить усе ж таки редакцію газети «Молодий комунар» посприяти астановленню правдивості в рішенні судових органів.

В. о. завідувача обласним відділом охорони здоров'я
Ю. П. КИСЕЛЬОВ».

(57-02-04 від 19.01.89 р. — РЕД.) ставились під сумнів висновки трьох компетентних судово-медичних експертів про порушення, допущені Мудрієвською та Матусяк, наводились докази про вину в тому, що трапилось, медичної сестри операційного блоку. При цьому були спроби аргументувати свою думку різними інструкціями та навчально-методичними посібниками з хірургії. Однак, при всьому цьому не враховується одна важлива обставина.

Мудрієвська та Матусяк засуджені не за посадовий злочин, не за просте порушення якихось нормативних вимог, а за конкретні їхні дії, які викликали необережне спричинення тяжкого тілесного пошкодження потерпілому. І тому не слід намагатись за загальними недоліками роботи обласної лікарні по обслуговуванню населення, за порушеннями відомих інструкцій і чаказів приховувати вину конкретних винуватців конкретного злочину, оскільки в кінцевому результаті саме їхні неправильні дії знаходяться в безпосередньому причинному зв'язку з тим, що настали, шкідливими наслідками.

В. о. голови Кіровоградського обласного суду
Б. М. ЛИТВИНЕНКО».

ПОВЕРТАЮЧИСЬ
ДО НАДРУКОВАНОГО

Іменем закону

Не вперше зустрічаючись працівники засобів масової інформації з представниками правоохоронних органів області, турбують ріст злочинності, антисоціальні елементи, які за справедливим визначенням прокурора області В. Г. Мусіяки і начальником управління КДБ І. Ф. Коломийця, піднялися на хвилях перебудови. Три відомства — тобто міліція, прокуратура, суд — уже не в змозі боротися із злочинністю тільки власними силами. За минулий рік загальна злочинність виросла більше як на 6 процентів. А за чотири місяці нинішнього року кількість тяжких злочинів в районах області збільшилась вдвоє.

На запитання журналістів відповідали голова облнарсуду В. І. Телегаченко, начальник управління юстиції облвиконкому М. І. Дубіва, голова обласної колегії адвокатів Ю. Я. Галушник, в. о. начальника управління внутрішніх справ А. К. Шкода, військовий прокурор В. М. Соколов, заступник начальника політичного відділу УСБ облвиконкому В. О. Баранцев. Розмова була конкретною — про те, що хвалює сьогодні безпосередньо область, хоч цікавили присутніх і інші питання. Наприклад, ситуація до зволігати групи Т. Гдьяна і М. Іванова, ставлення Кіровоградської міліції до мітингу міліції Ленінграда. Правоохоронці горворили відверто про наболіле. Сьогодні в цій сфері стільки невирішених, складних питань, що вже до прийняття «Закону про міліцію» преса зобов'язана допомагати правоохоронцям.

Присутня на зустрічі секретар обкому партії С. М. Шапкіна висловила спільне побажання, щоб подібні обміни думками стали традиційними.

Наш кор.

Ії примітки: зріст 165 см, нормальна статури, обличчя овальне, волосся світло-русяве, нос великий, парні, очі світло-сірі. Зуби рівні, має корони із жовтого металу.

Особлива примітка: на правій руці відсутній перший фаланга великого і вказівного пальця. Може мати підірвані документи.

Кіровський відділенням нагного розшуку міста Кіровограда розшукується БІЛА Наталія, 1975 року народження, учениця 4 класу школи № 9. 21 липня 1986 року о 14 годині дівчинка пішла гуляти в парк імені 50 річчя Жовтня і додому не повернулася.

Ії примітки: зріст 120 см, худорлява, обличчя овальне, губи тонкі, вуха відтопирені, очі карі, волосся світло-русяве. Була одягнута: плаття темновирізного кольору, босоніжний червоний, замшеві.

Якщо хто-небудь має відомості про долю дівчинки, просимо звертатися у Кіровський районний відділ міліції або телефонувати за вищезгаданим телефоном: 97-7 03.

7

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

3 червня 1989 року

КОМЕНТАР РЕДАКЦІЇ

Зізнаємось, не думали, що публікація «Приключка з холазіоном» викличе рішучий протест, зокрема, у відділу охорони здоров'я. Але факт залишається фактом: у людини не стало здоров'я, а перипетії довкола вироку суду та судової колегії тривають. В основі своєї непогодженості з вироком суду облздороввідділ пояснює ігноруванням ним різного роду інструкцій і положень, що регламентують роботу, — в даному випадку хірургів. І нам, у відомій мірі дилетантам, незрозуміло одне: як можуть медики БЕЗУМОВНО ПІДКОРЯТИСЯ ІНСТРУКЦІЯМ, КОЛИ НЕВИКОНАННЯ ЇХ ПОЛОЖЕНЬ НЕ ВРАХОВУЄТЬСЯ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СУДОВОЇ СПРАВИ! НАВІЩО ТОДІ ВОЛІН ІСНУЮТЬ У ТАКОМУ ВИГЛЯДІ! Аргументація як облздороввідділу так і обласного суду видається нам досить обгрунтованою з обох

боків. Виходить, запитання, поставлені нами, слід адресувати у вищі інстанції! Куди!

Далі. У матеріалі «Приключка з холазіоном» було дійсно помилково вказано, що Матусяк Г. Л. виконувала обов'язки асистента, за що автор публікації голова Кіровського райнарсуду В. Г. Жук і редакція приносять свої вибачення. У той же час не можна пов'язувати цю неточність з вироком, як намагається це зробити облздороввідділ. Більше того, суд підійшов до оцінки цього кричущого факту не за схемою асистент — хірург, а з точки зору конкретних дій.

Можна поспівчувати потерпілому Сичу В. І., як і лікарям Матусяк та особливо Мудрієвській (вона тяжко захворіла після того, що трапилось). Бо попри всі суб'єктивні моменти і потерпівши, і засуджені стали жертвою неза-

довільної організації надання оперативної допомоги хворим. І, прохаючи відділ охорони здоров'я прокоментувати матеріал В. Г. Жука, ми сподівалися, крім усього, почути про те, що зроблено чи робиться, аби запобігти подібним випадкам. Інакше так... Інакше складається враження, що в разі повторення подібного випадку (не приведе господи!) облздороввідділ знову почне посилається на інструкції, посібники, нормативні положення...

Не хочеться вдаватись у деталі і тим самим підігравати пристрасті двох поважних установ. І не тому, що ігноруємо пошук істини. Ми просто не можемо цього зробити, бачачи уся невиправданість оцінки скоєного згідно медичних інструкцій і закону.

А поки що закон є закон. Вирок оголошено і аступив у дію. І тим не менш повної ясності немає...

ГРАНІ МОРАЛІ

Сьогоднішня публікація може здатися дещо незвичною. Причин злочинності, рецидивних проявів дошукуються юристи, працівники правоохоронних органів, соціологи, психологи. А що думають з цього приводу самі злочинці, ті, хто вже не раз відбував чи відбуває покарання? Можливо, у хвилини роздумів чи каяття їхні думки варті уваги? Принаймні, вони не позбавлені здорового глузду? Можливо, хоч якоюсь мірою допоможуть нам у пошуках шляхів боротьби за людину, бодай одну, яка схибила, спіткнулася, лінія долі якої ламана-переламана? Пропонуємо вашій увазі сторінки щоденника, вилученого у слідчому ізоляторі.

8

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

3 червня 1989 року

Світло ПЕРЕД ВИРОКОМ

ПРИРОДА наділила мене усім тим, що повинна мати людина: руки, ноги, зір, слух, мова, розум. Маю прізвище, по батькові, ім'я, хоч по-правді, став його забувати. Замінили клички.

У дитинстві, як і кожен хлопець, мав свої мрії, ідеали. Думки мої були чисті й ясні. Пам'ятаю, як мати водила в дитячий садок, пам'ятаю школу. Але все це — уривками, якось невиразно.

Найяскравіше, до найменших подробиць, пригадую перший свій кримінальний злочин. Явився тоді у восьмому класі. 15-річний пацан. Повертався зі школи, мене перестріли двоє однокласників. Здається, перед тим я посварився з ними. За віщо — ні тоді, ні зараз згадати не можу. Що готувалися удвох бити мене, зрозумів відразу. В одного на ланцюжку теліпалася гирка від настінних «ходиків».

Бійка тривала не більше двох хвилин. Одного з моїх противників забрала «швидка», мене доставили у відділення міліції. Допитувала жінка в офіцерських погонах. Мій перочинний ніж лежав у неї на столі як речовий доказ.

Ударив ножом я Сергія Крайцова. Ми з ним товаришували. Жив він на сусідній вулиці. У лікарні йому поставили «скобки» і того ж дня привезли додому. Через днів три він уже ходив у школу.

Але саме за цей злочин мене відправили в дитячу колонію. Можливо, усе подальше моє життя не склалося б так, якби комісія у справах неповнолітніх не вислала тоді такого рішення.

Коли через рік я повернувся звідти, — тепер уже, з роками, я розумію це — став набагато гіршим, ніж був. Не міг, точніше, не вмів говорити іншою мовою, як жаргонною. Від шкідливих звичок, яких набув у колонії, не позбавився усе життя...

Колись, уже маючи судимість, я врятував дівчинку на річці. У газеті «Нурсная правда» була маленька статейка. Називалась «Сміливий вчинок робітника ГТВ». ГТВ — це завод гумових технічних виробів, де я працював слюсарем. Мене вразило, що газета стверджувала, що я — комсомолец, що я, ризикуючи життям, кинувся у воду з мосту. Було смішно читати. Злість закипала за не правду. Бо ні про який ризик мови не могло бути: з цього мосту ми, пацани, стрибали в річку, пірнали...

Часом я усвідомлював своє падіння. То були тяжкі хвилини прозріння. Але зупинитися чомусь не міг. Чи була в мені якась пристрасність, яка б виправдовувала мої вчинки? Ні.

Горілка, гроші, повіі... Ось і всі мої «світлі» спогади. Якщо мене ображали, я бився. І був упевнений, що це справедливо, що так я утверджуюсь. Якщо мені потрібні були гроші — крав, відбирав. Ішов на злочин бездумно. Те, що власне життя у небезпеці, що через мене чийсь життя опинялось у небезпеці, мене не турбувало. До теперішнього часу. І лише зараз зрозумів: найтяжчий злочин я скоїв щодо себе. Я свідомо любив свої прекрасні почуття, розум, милосердя. Я весь — з пороків і негативів. В мені нема вже світлих думок, які непогубно, мимоволі твоєї заповнюють душу, гріють її в юності. Усе згасло.

Ніколи ще так я не прагнув виїти з брудної колії, як останній

раз. Очевидно, долі завгодно, щоб і надалі я ніс свій хрест саме в цій колії.

Попереду слідство, суд і, звичайно, колонія особливого режиму. Раніше, було, втішав себе: «А раптом виправдають?!». Тепер знаю: таких, як я, не виправдовують. Ніщо мене так не турбує, як те, що я втрачаю доньку. Це єдина моя відрода, трирічна крихітка, яку я люблю беззастановно.

На товстезних стінах колонії пишуть: «Тюрма — це камінь, об який розбиваються людські долі». Хіба не тюрма забрала у мене першу дружину, дитину? Хіба не тюрма зробила мене сиротою, коли зміг прийти на похорон батька, матері, а лише з роками на зарослу їхню могилу? І ось знову тюрма розлучає мене з Лесею...

Та що там! Тюрма — це безмовна похмура будівля. А ось люди, які дають санкції на арешт, звинувачують нас в скоєному і неоскоєному, слідчі, судді... Чи завжди вони справедливі? Швидше — байдужі.

Кіровоградська тюрма. Камери маленькі. Двоюрисні нари, умивальники, туалет. Навіть пройтися ніде. У камері нас четверо.

Сьогодні брали відбитки пальців. Моєму, відсилають у МУР. У мене ця профілактика вже востанє. Цікаво, навіщо їм стільки?

Уже кілька ночей не сплю. Безсонниця. Не дають спокою спогади. Дружина й донька не йдуть з голови. Знаю, дружина не буде чекати.

Минулий строк покарання у мене був чималий — 10 років, у колонії особливого режиму. Відбуваючи його в Бердичеві, познайомився заочно з майбутньою дружиною Світланою. Ні разу її не бачачи, не знаючи нічого про неї, в своїй уяві я наділяв її вродою, малював як найкращу й найдушевніше жінку. Різняця у віці — 14 років — мене турбувала лише тому, що боявся її відмови на мою пропозицію оформити шлюб. Та ще й 8 років залишалося «сидіти». Але листи її були сповнені ніжності й любові. Вона писала, як важко одній виховувати доньку Аллу, в якому не раз опиняється скрутному становищі.

У той час я вже грав у карти. Але грав для своїх потреб. Тоді я став грати на «відгони», тобто, якщо виграв, то партнер повинен був відразу віддати мені гроші в «звоні». У більшості грошей не було. І за умовами гри, вони повинні були в подвійному розмірі віддавати мені гроші, вийшовши на волю. Я давав адресу Світлані і моя «заочниця» стала одержувати грошові перекази з різних міст країни на 200, 100, 300 карбованців від моїх боржників.

Нарешті вона прислала заяву на реєстрацію шлюбу. 21 серпня 1980 року ми зареєстрували шлюб. Цього дня я її вперше побачив, вперше цілував її, у нас була перша шлюбна ніч. Мені здавалося, що щасливішої від мене людини нема на землі. Боже мій! Чи хоч ще хтось так любив, як я її! Я грав у карти дні й ночі. Думав, щоб зміцнити наші стосунки, щоб ні в чому не відмовляла собі Світланочка. До того ж, посилала з особистого рахунку. Лише в 1986 році — більше тисячі карбованців. Того року я кинув грати. Від нервового перенапруження стали тремтіти руки. До того ж, напиринці боявся ускладнити своє звільнення.

Я безперестанку хвилювався своєю

Світланою. От, мовляв, яка вона у мене — 8 років ченає. Мене під'юджували, насміхалися, а потім й глузували: «Ти ж її просто купиш. За такі гроші й королева тебе любить буде».

І ось нарешті — воля! У червні 1987 року я приїхав до жінки. Нашій спільній доньці виповнилося вже 3 роки, Алла ходила в 7 клас. Квартира у Світлані була бідна — ні телевізора, ні холодильника, ковдри старенькі, шафа поламана.

Приїхав мій брат. Допоміг матеріально. Купили усе необхідне. Вдягли дітей.

Я влаштувався на будові, Світлана працювала кранівницею. Сімейне життя входило в русло. Усе було нормально. Не сварилися, були задоволені один одним.

Потім я все частіше почав помічати Алліне байдкування. Ні посуд не помие, не підмете. Одна турбота — нафарбуватися, нігті попиляти й на вечір — до подруг.

Якось застав на столі не лише вранішній брудний посуд, а й сміття від соняшникового насіння. Алла ж — перед дзеркалом. Зробив зауваження. А вона — ніби й не чує. Повернулася з другої зміни Світлана. Став їй говорити. Образилася за дочку. Сама все зробила.

Час від часу я не витримував, соромив Аллу, сердився на неї. Вона відверто ігнорувала мене, не обзиваючись ні словом. Якимось нестерпим — ударив. Краще б я її не чіпав! Я одержав здачі — раз! Я почув образливе: «тюремщині!» — два, «Геть звідси!» — три.

З п'ятирічного віку я одягав, взував її, як міг, турбувався про неї — і така днина. Щось є душі моєї обірвалося. Світлана до нашого конфлікту поставилася байдуже. І це ще більше мене насторожило. Раптом задалося, що вони хочуть мене позбутися.

Тоді вперше подумалося: якщо й «позниженню» був мій строк, Світлана б усе життя ченала б мене, аби я вислав гроші.

Світлана сказала мені, що Аллі необхідно купити пальто. Я був не проти, але знову підкреслив, що дівчина не слухається ні мене, ні її. Світлана все пояснювала перехідним віком. Пальто я їй купив. Тільки грошей, що заробляв за місяць, на нього не вистачило б. Гроші я виграв у карти... Словом, життя сімейне трималося лише на грошах.

Почав випивати. Приїду, бувало, на блатхату, напою всіх, хто є там, сам нап'юся. Нові друзі послужливо викладали все, що знали про Світлану, — з ким жила, з ким зустрічалася, гуляла...

Загорівся я думкою — виїхати з міста, повернутися в Курськ. Світлана була згодна. У січні минулого року я поїхав туди сам, щоб все приготувати до приїзду Світлані з дітьми. Прописався, влаштувався на роботу. З квартирою вирішив.

Чекаю місяць. Півтора. Ні відповіді, ні звістки. Кидаю все, мчу назад.

А я заміж вийшла, — розгублено мимрить Світлана на порозі. — Хіба ти не одержав мого листа?

У кімнаті «чоловік» стоїть, в костюмі, навіть краватка на місці, лише босий...

Тепер я розумію, чому такі жахливі злочини відбуваються на ґрунті ревності. Керувати собою, щось тлумачити — це вище людських сил.

Від страшного кроку мене врятувала донька. Підійшла, ніби й нічого не трапилося, до мене, полізла на руки. І я розм'як, розчулювався. Обнімав дитяче тілце, плавав, пестив її волоссячко, цілував щічки.

* * *

Кинувся я в мандри. Де тільки не побував. Ніщо не миле. Через якийсь час повернувся. Не міг, Без Світлани, без Лесі.

Приїшов до теці. Пустила переночувати, пообіцяла прописати. У теці були обидва дівчаток. Світлана, виявляється, перейшла жити до нового чоловіка. Зараз хворіє, після операції, ще в лікарні.

Граюся я з Лесею, намілюватися не можу щетушною. А дитя й питає в мене: «Ти будеш жити з нами?». І так безпосередньо, додає: «Я хочу, щоб ти жив з нами». Мало серце не розірвалося в мене з жалю. Вирішив: усе забути, усе простити, упростити, убагатити повернути Світлану.

Які запитання ставить це мале! Як воно все розуміє! Днями натішиться я не міг своєю донечкою. Одного разу вона питає: «Тату, ти не будеш більше різати маму?». «Лесенько, відповідаю, — хіба ж я різав маму? Тож їй операцію зробили». «Ні, — твердить, — бабуся сначала, що ти!».

Накричав я спересердя на те-щу. Образилася вона, губи підіогла, не розмовляла.

Приїшов час забирати Світлану з лікарні. Протягом усіх днів ми ні про що не згадували, ні про що не говорили. Вона попросила, щоб я на таксі відвіз її додому, і я, плекаючи надію, що одумалася жінка, літав, наче на крилах.

У день виписки у вестибюлі зустрічаю «чоловіка». З хлопчиком років п'яти. Теж, виявляється, приїхали забирати Світлану. І представила всім лікарям, медсестрам вона його як чоловіка...

Світлана поїхала з ними...

Леся називала мене «Тетко-Володя», його «Татко-Вітя». Коли вони гуляли втроях і вели малу за ручки, я стогнав від безсилля, несправедливості, від того, що поряд з донечкою не я.

* * *

Ми знову разом. Життя налагоджувалося. Знімали квартиру, працювали обидва в ливарному цеху. Робота важка, невдячна. Втомлювалися до беззаста. А нестатки не покидали. Тепер не витримав я. Пішов працювати на м'ясокомбінат...

* * *

Крадіжка. Іншому такий проступок і мину б. Мені не простять. Я — судимий, а це обтяжуюча обставина...

* * *

Приходила Світлана. Без доньки. Принесла цигарки, масло, цукор, ковбасу. На моє запитання: «Будеш чекати?» відповіла: «А куди я дінусь?!».

* * *

Сьогодні Світлана передала черговому, що більше не прийде. Мовляв, набридлило все... Страшенно заздрю мертвим.

* * *

Мав зустріч з адвокатом. Жіночка років 25-ти. Чим вона мені допоможе? Досвіду, відразу бачу, малувато, зачіпки якоїсь, якихось «плюсів» — ані-ні.

* * *

У Вірменії — землетрус. Від повідомлень про розрухи, жертви, стає моторошно. Боюся за Лесею... Цікаво, чи вціліла у Вірменії тюрма? Як-не-як, землетрус у 9 балів. А тюрма, мабуть, як стояла, так і стоїть. Такі будівлі, як правило, не руйнуються...

* * *

Ні, це — востанє. Нехай не чекають мене в сім'ї, нехай забуде мене донька. Я житиму заради неї. Житиму, щоб не соремилася вона батьком...

В. С.

КОМЕНТАР КОРЕСПОНДЕНТА

Згоди автора ми не одержували — він перебував під слідством. Отож, прізвища його та деяких подробиць по справі не повідомляємо. Замполіт слідчого ізолятора В. М. Карпенко розповів, що автор щоденника признався йому: вів записи в надії, що хтось прочитає їх, замислиться.

Чи достовірні факти, викладені у сповіді людини, яку кваліфікують правоохоронці як «закоренілого рецидивіста»? Я не перевіряла. Вірити йому чи ні — то справа кожного. Є в цій розповіді й хузування, милування собою, й егоцентризм — усе й усі в житті цікавлять його лише тією мірою, якою стосуються його інтересів, його планів, почуттів... Але в щирості сповіді я не сумніваюся. Скептично поставитися до намагання осмислити прожиті ро-

ки, «покопатися» в собі — взяти гріх на душу... Може, повірити йому!..

Повірити, значить — допомогти. Як! Чим! От якби повірили йому, коли був ще восьми-класником...

У лютому мені довелося їздити з групою підлітків, схильних до правопорушень, у Кременчуцьку колонію для неповнолітніх. Так би мовити, на екскурсію не без користі. Ті відвідини спецзакладу, впевнена, й справді неабияк вражали кіровоградських хлопчаків. Де й ділися їхні бравада, розхлябаність, гонор й зухвальство! І тіні від недавнього захоплення «тюремною» романтикою не залишилися. Вони враз стали звичайними дітьми. Високорослими, з дорослими зачісками, але дітьми.

Іноколи міркую над поштою на правоохоронну тематику. Хто ж прайвий: ті, хто вимагає

суворіше карати за злочин, мовляв, раз та гаразд, виступає проти гуманізації кримінального законодавства, чи ті, хто домагається розширення прав адвокатів, зміщення акцентів на захист обвинувачуваного? Що відповісти, коли дорікають, що преса більше бере під захист засуджених, ніж потерпілих. Мовляв, випала категорія потерпілих з поля зору громадськості...

Колись стала свідком, як циганка гадала по руці підліткові під веселий регіт однопітків. «А лінія долі у тебе зламана», — допівіло до мене. Усі вибухнули реготом. Сміявся й хлопець, все ще тримаючи довержу долоню.

Мені ж чомусь стало моторошно: а що як правду сказала циганка!

Н. ЗЕЛІНСЬКА.

м. Кіровоград.

— То оце ти така вчителька? — вигукнула Галина Кузьменко, за-конна дружина батька Махна. І недовзі Марія почула наказ: — Розстріляти!

На узліссі гримнув постріл, — розвідниця Марія впала на зем-лю. Але не судилося їй померти — ерхував мідний гудзик на гру-дях, куди влучила куля махнов-ця...

Їй не судилося загинути в ті роки, коли, хоч потім ще не раз загля-дала смерті в очі. Їй треба було жити, жити, щоб вести свою бо-ротьбу — і непримиренну, і послі-довну, і освячену більшовицькою ідеєю...

В одному з міських кварталів губерньського міста Херсона 1900 року в сім'ї службовця народи-лася ще одна дитина. Сім'я жила дуже бідно. Матері й неповноліт-нім сестрам довелося найматися

даючи подарунки солдатам та закликаючи їх кидати зброю і по-вертатися додому. Якось про лис-тівки пронюхало начальство, за-лишатися далі на фронті стало ризиковано, і Марія, прихопивши чемодан із пістолетами (пода-рунок солдатів), повернулася до Херсона.

Неабиякий резонанс мали на Херсонщині вісті про Велику Жовтневу соціалістичну револю-цію. Юні революціонери почали організовувати червоногвардійські загони; треба було забезпечити їх зброєю, встановити робітничий контроль над промисловістю. По-чалось втілення в життя ленин-ського Декрету про землю... Ма-рія вступила у ті дні в ряди партії більшовиків. Навала австро-ні-мецьких військ, залишених конт-революційною Центральною ра-дою, припинила ці мирні пере-

нього, відрекомендувавшись учи-телькою, і попросила грошей на потреби сільської школи. Завдя-ки цій хитрості загін одержав кошти, необхідні для підготовки відсічі грабіжникам і наведення порядку в повіті.

Щоб вивчити просування, роз-ташування та кількість банди, яка розгулювала степами Єлисавет-градщини, Марія влаштувалася в її обози; передавала дуже цінні відомості, але неподалік Помічної її упізнали і без суду і слідства поклали на розстріл. У ті жорстокі часи це було звичайним. Вона тільки пожалкувала, що не асти-гла передати цінні відомості коле-гам-чекістам.

Того дня полід пісом їхали в поле селяни і, знайшовши поран-ену Марію, відвезли її до лікар-ні. На третій день уночі вона при-йшла до тями і ніби уві сні почу-

обрали Генеральним секретарем Компартії Каталонії. Марія була поруч із чоловіком, розділяла з ним усі труднощі. Фашисти влаш-тували автомобільну катастрофу. Рамон загинув. Вдову вислали з Іспанії. Різними шляхами Марія повернулася додому. Тут на неї чекав син Рамон.

Настав 1936-й рік. В Одеському порту на корабель вантажили ящики з макаронами. Ящики бу-ли підозріло важкі. Цей корабель мав узяти курс на Іспанію... В останню хвилину на корабель сту-пила незвичайна пасажирка — багата уругвайська туристка Хулія Хіменес-Карденас. Що ж вело її під бомби і кулі? Про це знав тільки капітан... В Іспанії Марію (а це вона їхала під виглядом ту-ристки) зустріли колишні друзі-комуністи. Вона добре володіла іспанською мовою, тому спале

ДО 70-РІЧЧЯ
ЛКСМУ

Легендарна Марія

на роботу. Марійка теж не в до-статку купалася: ще зовсім ма-ленькою пішла теж працювати в швейну майстерню шкільної шкіль-цею. Робота була задоволюю-манітною і важкою, а заробіток — мізерним.

Йшли роки. Старший брат Ми-хайло вчився в гімназії. Його дру-зі помітили, що Марія читає кни-ги, «які потраплять до рук», і по-чали давати їй поради, що саме треба читати. Якось непомітно, крім творів М. Горького, І. Фран-ка, М. Коцюбинського, їй почали пропонувати й політичну літера-туру. Завдяки допомозі друзів брата Марія вступила на вечірнє відділення гімназії. Недовзі ста-ла членом літературного гуртка, яким керували соціал-демократи. Так дівчина почала жити новим, відмінним від попереднього жит-тям. В гуртку можна було запиту-вати про все, що її цікавило в житті, можна було сперечатися, опановувати житейські істини. А можна було і робити щось кон-кретне. Вона одержала перше практичне завдання — розклеїти листівки. Справилася добре; одну листівку наклеїла на дверях своєї майстерні, куди через годину прибула поліція, всіх допитувала. Але вона себе нічим не видала.

Через деякий час одержала но-ве, серйозніше завдання. Треба було влаштуватися на роботу в оранжерею в'язниці «Єлисавет-градка», де тримали політичних в'язнів. До речі, в ній тоді пере-бували пролетарський поет Олек-сій Гмирьов та багато інших єли-саветградських товаришів. Вона повинна була передати записку «політичному» Миньшу (тюрем-ний номер 139), якого засудили до страти.

Працюючи в оранжереї, Марія довго не могла побачити того, хто їй був потрібен. Та ось доручен-ня виконано. Більшовики готува-ли товаришів втечу. Однак поча-лася Лютнева буржуазно-демо-кратична революція. Усіх полі-тичних з «Єлисаветградки» ви-пустили на волю.

1917 рік. Царя скинуто. Ви-йшли з підпілля більшовики, які поклали активну політичну роботу серед населення. Марія — в гу-щі революційних подій. Роботи ви-стачало. Але місцева буржуазія теж не сиділа склавши руки, во-на теж вела агітацію — за про-дрожження війни. Купці навіть ор-ганізували подарунки для солда-тів, котрі перебували в окопах. Марія в цей час розповсюджува-ла листівки «Звернення Херсон-ських членів РСДРП до солда-тів»; для цього згодилися і па-кунки з подарунками для солда-тів, які везла на фронт ціла де-легация і в складі якої була і во-на. Та сталося так, що по дорозі члени делегації десь відстали і Марія лишилася одна в товарня-ку з подарунками... Майже цілий місяць дівчина перебувала на передовій, роз-

творення. Більшовицькі організа-ції, місцеві органи Радянської влади зосередили головну увагу на мобілізації сил для відсічі по-рогові. До Херсона вже підійшли окупанти. За цих умов Марії тре-ба було їхати до Одеси, щоб при-везти звідти політичну літерату-ру...

Ось і Одеса. Французькі та англійські військові судна в пор-ту. Тут більшовики також друку-ють листівки, в тому числі і французькою мовою. Марія роз-повсюджує їх на французькому кораблі. В цей час вона знайоми-ться з французьким матросом, який стає для неї найдорожчою людиною на все життя. Це був іспанець, якого поліція переслі-дувала на батьківщині і який зна-йшов притулок на французькому торговому кораблі. Рамон разом з Марією розповсюджував лис-тівки серед французів.

Коли французькі кораблі від-пливали з Одеси, Рамон пообіцяв Марії, що ніколи її не забуде і що вони обов'язково зустрінуть-ся. Повернувшись з Одеси до Херсона, Марія працювала в ЧК. Великий тягар ліг на тендітні ді-вочі плечі: стояло завдання лік-відувати білогвардійське підпіл-ля, вилучити коштовності у міс-цевої буржуазії. А тут якраз спла-хнуло куркульський заколот. Треба було негайно евакуювати таємні документи ЧК і коштов-ності до Києва.

Навантажили все на підводу і вирушили в дорогу. По лісах і до-рогах розгулювали різномасні банди. Їхати було небезпечно. Частина документів закопали в лісі, а коштовності Марія зава-жала навколо себе поясом і з Іва-ном Васильовичем Батенком, го-ловною Херсонського ЧК, вируши-ла до Києва; вони маскувалися під подружню пару. Два тижні йшли пішки, від голоду паморо-чилося в голові, коштовності ко-лоли тіло гострими кінцями. Пе-рестріли їх і невідомі озброєні люди, але все обійшлося. З вели-кими труднощами добралися до Києва. Коли нарешті переступили поріг кабінету голови ВУЧК Лаці-са, Марія раптом знепритомніла і впала на долівку — далася взнаки нещодавнього перевтома.

1919 — рік діяльності Марії в нашому краї. По степах Херсон-щини то тут, то там з'являлися озброєні банди, які вбивали пар-тійних і радянських працівників, грабували й тероризували насе-лення.

25—29 червня 1919 року в Єли-саветграді відбувся III з'їзд Рад Єлисаветградського повіту, який закликав покінчити з повстанним бандинизмом, активніше допома-гати Червоній Армії. Було ство-рено комуністичний батальйон.

Марія одержала партійне до-ручення. Її послали із загonom на боротьбу з бандинизмом. Та для цього потрібна була зброя і гро-ші. Все це Марія зуміла дістати у самого Махна. Вона прийшла до

ла німецьку мову. Почала спосте-рігати за головним лікарем. По-милки не було: лікарня стала при-хистком для білогвардійців. Не-забаром при допиті головного лі-каря було встановлено, що він чекає у Єлисаветград представни-ка з-за кордону, який повинен скоро прибути.

Рана ще довго давалася взнаки. Тому Марії доручили легше за-дання. Вона повинна була «згра-ти роль» багатой хазяйки, на квар-тиру до якої влаштували 6 пред-ставника з-за кордону. Марія жи-ла в упорядкованій квартирі по провулку Соборному, 6 у Єлиса-ветграді, під прізвищем мадам Штиль. «Гостя» зустрів на вокзалі працівника ЧК, сказавши, що лі-кар поїхав у Київ на з'їзд хірургів. Гостеві запропонували квар-тиру, де він буде в повній безпе-ці і зможе зустрічатися зі своїми людьми. «Мадам Штиль» підслу-ховувала всі розмови гостя з «добропорядними» особами. Су-даючи з цих візитів, у Єлисаветград приїздили люди з різних міст. Із почутих Марією розмов стало ясно, що формується таємний за-гін, який підтримує інтервенції на Україні.

Якось квартирант прибіг до-дому переляканий і почав швидко збиратися. На запитання «мадам Штиль», чого так швидко виїз-дить, відповів, що помітив за со-бою «хвіст». Господиня довго «не могла знайти ключа від дверей», а сама, вийшовши в іншу кімна-ту, подала знак, постукавши в сті-ну. За стіною сиділи чекісти, які й затримали закордонного гостя.

Через деякий час Марію пере-вели в Одесу. На той час там бу-ло чимало роботи для чекістів. Там вона й далі працювала в ЧК. Там же, в ЧК, був і співробітник на прізвище Красновський. Його зазірнули із зв'язках із ворога-ми: надто почастишали провали під час операції. Марія мусила стежити за Красновським. Засаду влаштувала у нього на кварти-рі. Лежачи за диваном, ненароком чхнула і видала себе. Краснов-ський випустив у неї з пістолета обойму. А потім сам відніс Марію до лікарні, сказавши, що це, ко-пья, дружина застрелилася сама. Красновського допитували потім цілий місяць, він уперто заперечу-вав, що мав зв'язки із Руму-нією, що стріляв у Марію, яку вважав мертвою... Але вона ви-жила, допомігши викрити Крас-новського; з ним було заарешто-вано до півсотні активних членів білогвардійської підпільної ор-ганізації.

Після цього поранення лікарі заборонили Марії працювати в ЧК. Вона поїхала в Москву на-зачитися в інституті. І там напере-додні засідання IV Конгресу Ко-муністичної партії... Рамона. Ви-являється, він уже давно був у нашій країні і розшукував її... Пролетіло кілька щасливих років. А потім Рамона послали на пар-тійну роботу в Іспанію; там його

працювати перекладачем, супро-воджуючи військового аташе. По-вернувшись в Москву — і дізнався, що Рамон-молодший, який теж, виявляється, пішов добро-вольцем воювати в Іспанію, за-гинув під Сарагоєю.

Велика Вітчизняна війна заста-ла Марію Олександрівну Фортус у стінах академії імені Фрунзе. У 1942 році партизанському загону Д. М. Медведєва, до якого влилася група іспанських антифа-шистів, потрібна була людина, яка добре володіла б іспанською мовою і знала військову справу. Марія рушила в тил ворога. Вистрибувала з парашутом у Цуман-ському лісі. Особливо теплі сто-сунки встановилися у Марії Олек-сандрівні з Миколою Кузнецовим — легендарним розвідником. Не раз проводили разом опера-ції під Ровно. М. Фортус добре володіла українською мовою, то-му служила Кузнецову «перекла-дачкою». Потім — знову поранення.

Нарешті Марія Олександрівна одержала нове призначення у розвідвідділ штабу III Українсько-го фронту, яким командував її со-ратник по Іспанії Р. Я. Малинов-ський. Справами в розвідвальної школі займалися досвідчені офі-цери; але й вони дуже уважно прислухалися до нової співробіт-ниці. Підготовка розвідників — справа з розряду надзвичайно складних. Навчені М. О. Фортус розвідники добре справлялися зі своїми завданнями, передавали цінні відомості; особливо відало вони діяли під Миколаєвом, Херсоном, Одесою. Траплялися й невідаті, коли Марія Олександрів-на, аби врятувати становище, са-ма випітала в тил ворога і завжди добувала необхідні відомості.

Особливо успішним було вико-нання завдання маршала І. С. Ко-нєва, коли М. О. Фортус при до-помозі двох угорських солдатів дістала таємні документи просто із бункера фашистів. Брала участь у боях по ліквідації будапештсько-го угруповання противника. А піс-ля перемоги над фашизмом Ма-рія Олександрівна продовжила службу в складі Центральної гру-пи військ і в Московському вій-ськовому окрузі.

Марію Олександрівну було на-городжено двома орденами Ле-ніна, двома — Червоного Прапо-ра, багатьма іншими орденами і медалями. Її внесок у перемогу над фашизмом — справді-таки неоціненний. Їм'я цієї легендар-ної жінки, славної дочки Кому-ністичної партії, більшовицьки із дозволу партії, можна вважати за приклад відданого служіння Вітчизні, великої справі інтернаціонального єднання наро-дів. Їй випало жити у жорстокий час, але в усіх випробуваннях во-на зберегла найдорожче — віру в торжество соціалізму.

П. БІЛАШ,
«Краснавець»

Придивіться
до молодших!

ТЕАТРАЛЬНА
АФІША

Театр не може повно-кровоно існувати без мо-лоді — необхідної умо-ви підтримання його творчого потенціалу. І саме тому мені особливо приємно повідомити кі-ровоградців, що серед наших молодих акторів чимало таких, чий жит-тєвий принципом стала самовіддана робота на кону. Поруч і на рівні із старшими майстрами працюють Людмила Мельникова і Микола Язбров, Софія Богуд-лова і Юрій Гасєвський, Олена Голобородько і Геннадій Гусаченко, Сер-гій Чумаченко і Юрій Ви-жов...

Випускниця музично-го факультету Моско-вського державного Інсти-туту театрального мис-тецтва Ірина АЛЕКСАНД-РИНА працює в театрі другий сезон, але має вже у своєму активі го-ловні ролі у спектаклях «Сільва», «Баб'ячий бунт», «Пристрасті святого Мі-хаїла» та інших.

Людмилу ГОРОДКОВУ ви можете побачити у спектаклі «Нічні забави», де вона виконує роль дочки, котра протестує проти брехні і зради матері в ім'я кар'єри батька й примарного бла-гополуччя сім'ї...

Для Михайла КАТЮХИ характерна неослабна акторська робота над собою, своїми ролями. Він уміє наділити яскра-вими особистісними ри-сами і свого зневаженого людьми Пастушка («Зва-лище»), і доброго Воїка («Золоте курча»);

Специфіка нашого те-атру — драми й музич-ної комедії — відкриває для молодих неабиякі можливості проявити себе в різних жанрах — опе-реті, музичній драмі, тра-гедії, водевілі. І в колек-тиві є актори, які успіш-но поєднують драматич-ну майстерність із му-зичною. Серед молоді акторів до таких най-перше можна віднести Ларису ЗЕЛЕНЮК (цікаві ролі у спектаклях «Соба-че серце», «Прощай Іуда», «Сільва»).

Не легію й просто сла-даються долі деяких мо-лодих. Ось Олег КУРЛОВ не вступив одразу до те-атрального Інституту і прийшов працювати до театру робітничим сце-ни. Спочатку йому вда-лося також виступити у кількох епізодичних ро-лях. А після серйозної роботи в спектаклі «До-рога Олена Сергіївна», Олега включили до ан-тоспської трупи.

Є у нас також цікава молода театральна сім'я: Віктор ІВАНІЦЬКИЙ — режисер, його дружина Софія ІВАНІЦЬКА — ху-дожниця театру.

Р. КОВИЛІНА,
помічник головного
режисера з літера-
турної частини Кри-
ворізького театру
драми і музичної ко-
медії імені Т. Г. Шев-
ченка.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

3 червня 1989 року

СПОРТ

«Це вам
не Тбілісі і не
Душанбе!»

76 **ХВИЛИНА** матчу. Багатоходовою комбінацією чемпіона СРСР завершилась нехитрим, але поставленим ударом захисника Юрія Куліша. Воротар «Зірки» Олег Діброва вгадав напрям м'яча, але той устигнув таки пірнути в сітку.

82—88 хвилини. Чемпіон продовжує «сердитись». Особливо настирно діє Марат Кабаєв — двічі виштов на побачення з Дібровою. Воротар виручив. І тут уже Андрій Ділай не дав можливість своїм колишнім одноклубникам відсвяткувати перемогу — виніс м'яч з порожніх воріт.

90 хвилини. Кабаєв невгамовний. Один маневр, другий — що, знову сам-на-сам з Дібровою? Ні, захисник Бабенко «зафіксував» того в своїх обіймах. Готується бити Сергій Пучков. Розбіг, удар!

«Зірка» (Кіровоград) — «Дніпро» (Дніпропетровськ) — 1:1. Кіровоград, 26 травня. Стадіон СК «Зірка». Ясно. 20 градусів. 11 500 глядачів. Суд-

ді — І. Горожанкін, В. Олексенко, М. Фігур (усі — Кіровоград).

«Зірка»: О. Самсоненко (О. Діброва), В. Самофалов, М. Шевченко (В. Трубинов), В. Бабенко, Т. Тулайдан (В. Колесник), О. Хапсаліс (С. Степашко), А. Ділай, С. Шелест (Г. Куроп'ятник), О. Михайленко, М. Федоренко (І. Дошкар), Е. Денисенко.

«Дніпро»: В. Городов, С. Пучков, В. Герашенко, Ю. Куліш, олімпійський чемпіон В. Тищенко, О. Червоний, В. Багмут (С. Сидельников), олімпійський чемпіон О. Чередник, А. Шох, М. Кабаєв, Е. Сон (М. Кудрицький).

Голи: С. Степашко (65), Ю. Куліш (76).

Слова, винесені в заголовок, вигукнув наприкінці матчу один із болельників. Можна, звичайно, поставитись до них з відомою долею іронії, однак, попри всі умовності товариських ігор, факт, залишається фактом: після перемоги у Тбілісі (кубок СРСР) та Душаньбі (чемпіонат СРСР) чемпіон

«втрив» очко в Кіровограді.

«Та чи вони боялися його втривати!» — цілком ймовірний глас болельника можна зрозуміти. Бо глядачі, що заповнили того дня трибуни нашого стадіону, відчували: «Дніпро» грає упівсили. Однак це можна безумовно стверджувати, говорячи про першу половину гри. Футболісти з берегів Дніпра грали нібито із скептичною посмішкою, раз за разом проникаючи у штрафний майданчик «Зірки» і створюючи небезпечні моменти. А розважливі дії захисників гостей, які часто підключалися до атаки, дали можливість «Зірці» гостро контратакувати. Хапсаліс, Шелест, Федоренко стопроцентні нагоди не реалізували — як не дивно, не вистачило майстерності при завершенні комбінацій.

Що робить І. Шандор по перерві? Хоча й не нове, але й не зовсім звичне у цій ситуації: замість майстрів-ветеранів випускає на поле ряд молодих пер-

спективних гравців. Поволі снобізм чемпіона зникає: честолюбні молоді гравці «Зірки», діючи розкуто, усе частіше не давали вільно дихати захисникам «Дніпра». Найактивнішим був Сергій Степашко. Його технічні, нестандартні дії на правому фланзі забезпечили «Зірці» вагомий контраргумент. Цілком логічно, що саме йому вдалося, на решті, відкрити рахунок, використавши флангову передачу партнера. Сергій вдарив з ходу, не сильно, піймавши «на русі» досвідченого Городова. Йшла 65 хвилина матчу.

Саме після цього ми всі відчули справжнє бажання чемпіона країни уникнути поразки. Часом «Зірка» нагадувала шхуну без весел, яку грізний «Дніпро» намагався потопити у шквелі своїх несамовитих атак. Навіть після голу-відповіді: дуже вже захопилася чемпіон СРСР подолати неслухняного і впертого аутсайдера другої ліги. Не вдалося... Отож у балансі програ-

них «Зіркою» зустрічей «Дніпру» (загальна картина така: чотири перемоги «Зірки», чотири нічиї, одна перемога «Дніпра») продовжує красуватись одиничка. Лише одиничка...

На матчі аншлагу не було. Причини? Незвично висока вартість квитків (1,5—2 карбованці), хоча організаторів матчу — кіровоградський кооператив із соціально-культурного забезпечення «Фотон» — можна зрозуміти: комерція є комерція. Плюс збіг обставин: час матчу співпадав із трансляцією з'їзду народних депутатів СРСР...

Цей матеріал писався до матчів «Зірки» з одеським СКА та миколаївським «Суднобудівником». Хай це звучить і дещо наївно, але хотілось би сподіватись після успішної гри з чемпіоном СРСР на злам у грі з командою другої ліги. Тим більше, що ми переконались характер у «Зірки»! **А. ШПАК.**

Обруч, скакалка...

Проведення наприкінці навчального року спортивного свята колективу фізкультури Знаменського залізничного СТУ № 12, присвяченого Дню молоді, стало доброю традицією. До всього на цей раз додали вправи з початкової військової підготовки. Саме з них і почалися змагання. Вихованці керівника ПВІ майора Винниченка продемонстрували непогану виучку. Кращим по неповному розбиранню та складанню автомата Калашникова був Віталій Колісниченко. Він же першеставував у прийомках поводження з протигазом.

На біговій доріжці стадіону змагались представники «королеви спорту» — легкоатлети. У бігу на стомителі відзначились дівчата Л. Корінь, А. Савченко, С. Дитню. Кращими серед хлопців були Г. Лонгев, В. Будний, І. Колісниченко.

У легкоатлетичній естафеті 4×100 метрів швидше всіх пронесли паличку юнаки учбової групи № 9 та дівчата — № 23.

У фінал по перетягуванню каната вийшли збірна другого курсу та юнарміяці з групи № 26. Перемогли другі курсники.

На волейбольному майданчику впертий опір ветеранам чинила збірна СТУ-12. Однак перші не підкачали — 2:0. Не підвели і ветерани — футболісти, які теж обіграли збірну СТУ-12 з рахунком 3:2.

Не залишилися осторонь любителі й інших видів спорту та розважальних ігор.

А. ТРЕТЯКОВ,

керівник фізичного виховання СТУ-12.

КІРОВОГРАДСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ О. С. ПУШКІНА ОГОЛОШУЄ ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ НА 1989—1990 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

на денне та заочне навчання на факультеті:

Фізико-математичний. Спеціальності: «Математика і фізика» (денне навчання), «Математика з основами інформатики і обчислювальної техніки» (денне навчання), «Фізика з основами інформатики і обчислювальної техніки» (денне навчання).

Філологічний. Спеціальності: «Українська мова і література» (денне і заочне навчання); «Російська мова і література» (денне і заочне навчання); «Історія з додатковою спеціальністю педагогіка» (денне навчання); «Історія» (заочне навчання).

Педагогічний. Спеціальності: «Педагогіка і методика початкового навчання» (денне і заочне навчання); «Педагогіка і методика початкового навчання і образотворче мистецтво» (денне навчання); «Педагогіка і методика початкового навчання і хореографія» (денне навчання).

Іноземних мов. Спеціальності: «Англійська та німецька мови» (денне навчання); «Німецька та англійська мови» (денне навчання); «Музично-педагогічний. Спеціальності: «Музика з додатковою спеціальністю педагогіка» (денне навчання); «Музика» (заочне навчання).

Фізичне виховання. Спеціальність: «Фізичне виховання» (денне і заочне навчання).

У педагогічний інститут приймаються особи, які мають нахил або досвід роботи з дітьми, за рекомендаціями педагогічних рад шкіл, органів народної освіти, трудових колективів, міських та районних комітетів комсомолу, військовослужбовців, звільнених у запас протягом трьох останніх років.

Вступні іспити проводяться за програмою середньої загальноосвітньої школи.

Учителі (викладачі), які мають середню педагогічну освіту і стаж педагогічної роботи не менше року, зараховуються на навчання без відриву від виробництва з відповідної спеціальності за направленням органів народної освіти на основі результатів співбесіди без вступних іспитів. Вступники складають іспити залеж-

но від обраної спеціальності з таких дисциплін:

на спеціальність «Російська мова і література» — з російської мови і літератури (усно і письмово), історії СРСР (усно);

на спеціальність «Українська мова і література» — з української мови і літератури (усно і письмово), історії СРСР (усно);

на спеціальність «Фізика й інформатика» — з фізики (усно), математики (усно), російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Математика й інформатика» — з математики (усно і письмово), російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Математика і фізика» — з математики (усно), фізики (усно), російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Фізична культура» — з спеціальності (легка атлетика, гімнастика, плавання), біології (усно), російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Англійська та німецька мови» — з англійської мови (усно), української мови і літератури (усно), російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Німецька та англійська мови» — з німецької мови (усно), української мови і літератури (усно), російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Історія та педагогіка» — з історії СРСР (усно), української мови і літератури (усно), російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Музика та педагогіка» — з основного музичного інструмента, теорії музики та сольфеджіо російської або української мови і літератури (письмово);

на спеціальність «Педагогіка і методика початкового навчання» — з математики (усно), української мови і літератури (усно), російської або української мови і літератури (письмово);

УТОЧНЮЄМО

У минулому номері «МК» в матеріалі «Продані пристрасі і не тільки» замість дачі О. М. Сніжка була згадана дача тов. Капченка Л. М., насправді розташована в іншому районі міста. На території садово-городнього кооперативу, де проходив рейд, Л. М. Капченко перебував, виконуючи службові обов'язки.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

3 червня 1989 року

3 5 по 11 червня

понеділок

5 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Футбольний огляд. 9.20 — У світі тварин. 10.20 — Ритми свят. Виступає фольклорний ансамбль «Шалолас» Узбецької РСР. 15.35 — Мама, тато і я. 16.10 — Грає лауреат Всеросійського конкурсу В. Круглов (домра). 16.30 — Фільм — діти. «Вибух буде о п'ятій». 17.40 — Живи, земле. До Всесвітнього дня охорони навколишнього середовища. 18.40 — Сьогодні у світі. 18.55 — Будівельник. Про розвиток кооперативних і орендних відносин у капітальному будівництві. 19.35 — М. Горький. «Диваки». Телевізійний фільм-спектакль. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Продовження телевізійного фільму-спектаклю «Диваки». 22.55 — Сьогодні у світі. 23.10 — Концерт артистів болгарської естради С. і Б. Аргірових. 0.20 — «В бездоріжжі». Художній фільм. 1 серія. 1.33 — Новини. 1.38 — Кіноафіша. 2.38 — Кіно, любов і... фантазія. Кіноконцерт.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.45 — О. С. Пушкін. «Казка про попа і наймита його Балду». Вистава. 17.30 — Час рішення — час дій. 18.00 — «День за днем». (Кіровоград). 18.20 — Кінозамальовка «У вільні хвилини». (Кіровоград). 18.30 — Актуальна камера. 19.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. В перерві — 19.45 — «Довір'я». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Все про кіно. 23.00 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

19.15 — Це ви можете. Про резерви і можливості людини. Зустріч з А. Чумаком і його пацієнтами. 19.45 — Вечірня казка. 20.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Ротор» — «Динамо» (Київ). 2-й тайм. Трансляція з Волгограда. 20.45 — Якщо хочеш бути здоровим. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Зустріч з кінорежисером Г. Франком у Концертній студії Останіно. 23.20 — Новини. 23.35 — Теніс. (Франція).

▲ ЦТ (ІІІ програма)

19.15 — Це ви можете. Про резерви і можливості людини. Зустріч з А. Чумаком і його пацієнтами. 19.45 — Вечірня казка. 20.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Ротор» — «Динамо» (Київ). 2-й тайм. Трансляція з Волгограда. 20.45 — Якщо хочеш бути здоровим. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Зустріч з кінорежисером Г. Франком у Концертній студії Останіно. 23.20 — Новини. 23.35 — Теніс. (Франція).

вівторок

6 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — М. Горький. «Диваки». Телевізійний фільм-спектакль. 11.05 — Це було... було... 15.35 — Сибір на екрані. 15.50 — Пісні гір. 16.20 — Сільські го-

ризонти. Документальні фільми «Волгоградські новосілля», «Сільське господарство». 17.10 — Зрастуй, музико. 17.55 — Прем'єра документального фільму «Шведська родина». 18.15 — Співає і танцює молодість. 18.30 — У майстерні художника. С. Алімов. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Наука — екологія. Екологія Криму. 19.30 — «1+1+1». Мультиплатформний фільм для дорослих. 19.40 — Літературно-художній відеоканал. «Пушкін в сьогоднішньому світі». До 190-річчя від дня народження О. С. Пушкіна. 21.00 — «Час». 21.40 — Продовження літературно-художнього відеоканалу. 22.50 — Сьогодні у світі. 23.05 — Продовження літературно-художнього відеоканалу. 0.05 — «В бездоріжжі». Художній фільм. 2-а серія. 1.09 — Новини. 1.14 — Спортивна програма. 1.44 — Майстри мистецтв. Наодинці з Янковським.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Помилка резидента». 1 серія. «За старою легендою». 10.30 — Все про кіно. 11.40 — «Доброго вам здоров'я». Кульничий курорт. 12.05 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселна». 17.10 — Документальний фільм «Чарівний край». Очей відрода». 17.30 — Господарем на землі. Соціальний розвиток сіл Львівщини. 18.00 — «Театральне фойє». (Кіровоград). 18.30 — Твори для скрипки та фортепіано. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Оперативний пост АК. 19.40 — Сьогодні — 190 років від дня народження О. С. Пушкіна. 20.30 — Реклама. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Художній фільм «Храни мене, мой талисман». 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Ентузіаст». Науково-популярний фільм. 9.10 — Французька мова. 1 рік навчання. 9.40 — «Хвилі Чорного моря». Восьмисерійний художній телефільм. 2 серія. 10.50 — Прем'єра документального фільму «Якби ви знали...». 11.00 — Новини. 11.10 — «На арені — луріх». Художній фільм з субтитрами. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції. 17.50 — Ритмічна гімнастика. 18.20 — В. Пікуль. Симфонія «Храни мене, мой талисман». 18.50 — Останній батальйон. Про виведення останнього батальйону обмеженого контингенту радянських військ з Афганістану. 19.40 — Співає В. Готцева. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Зрастуй, Аліска. 21.00 — «Час». 21.40 — Екран документального фільму «Вибрай». (Ташкент). 22.20 — Радіонова пошта (повтор). 22.50 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції. 23.35 — Новини.

середа

7 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.35 — Мультифільм «Лінійне плаття». «Не хочу і не буду». «Чорний лелека». 9.05 — Живи, земле. Екологічна програма. 10.05 — VIII Міжнародний фестиваль телевізійних програм народної творчості «Райдуга» (Бельгія). 15.35 — Фільм — дітям. «Загубився слон». 16.55 — Портрет сучасника. Прем'єра телевізійного документального фільму «Цей везучий Новиков». 17.15 — Музичні скандалі. Романси на вірші О. С. Пушкіна. Виконує народна артистка СРСР І. Архипова. 17.55 — Фотокурс «Батьківщина моя». 18.00 — Імпульс: ініціатива, підприємливість, прибуток. Нові технології в будівництві промислових і цивільних об'єктів. 18.45 —

Сьогодні у світі. 19.00 — Концерт ансамблю гагаузької музики «Дозава». 19.30 — «Вузол». Мультифільм для дорослих. 19.40 — «Сім'я Мішо». Телевізійний художній фільм. Франції. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Людина і закон. 23.20 — Сьогодні у світі. 23.35 — Актуальний об'єкт. Прем'єра документального фільму «Ці незрозумілі старі люди». 0.00 — «Обмін». Художній фільм. 1.27 — Новини. 7.32 — Телевізійне знайомство. Арвідас Сабоніс.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Помилка резидента». 2 серія. «Повернення Бенаса». 10.30 — Село і люди. Переробка овочів та фруктів. 11.00 — «Надвечір'я». Передача для людей старшого віку. 12.10 — Новини. 16.30 — Новини. 16.45 — «Коллектив і п'ятирічка». Кооператори Одеси. 17.10 — Грає Л. Деордієва. 17.30 — Передача лауреат Республіканського конкурсу молодіжних програм, присвячених 70-річчю ЛКСМУ. «Лідер». 18.00 — Розвиток садово-огородніх товариств. (Кіровоград). 18.20 — «День за днем». (Кіровоград). 18.40 — Телефільм «В світі прекрасного». (Кіровоград). 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Оперативний пост АК. 19.40 — Музичний фільм «Відлуння його життя». 20.15 — Усім миром. Громадсько-політична програма. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Вперше на екрані УТ художній фільм «Команда 33». 23.10 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Сини Вітчизни». Науково-популярний фільм. 9.05 — Концерт ансамблю «Сузор'я» м. Владимира. 9.15 — Німецька мова. 1 рік навчання. 9.45 — «Хвилі Чорного моря». Восьмисерійний художній телефільм. 3 серія. 10.50 — Прем'єра документального фільму «Художник Микола Грицик». 11.00 — Новини. 11.10 — Німецька мова. 2 рік навчання. 11.40 — Фронтальні подруги. 12.00 — Концерт хорової музики. 12.50 — Документальний телефільм. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.10 — Екранізація творів А. Чехова. «Степ». Художній фільм. 1 і 2 серії. 19.20 — «Галактичончик». Документальний фільм. 19.35 — Концерт татарської фольклорної музики. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції. 21.00 — «Час». 21.40 — Екранізація творів А. Чехова. «Степ». Художній фільм. 1 і 2 серії. 0.00 — Новини. 0.15 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції.

четвер

8 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — «Сім'я

ДВА ОЧЕЧКА ПЛЮС ОЧЕЧКО...

— Домовились...
— Обиш, — перебиваю свого надочуливого сусіда.
— Та ти придивись уважніше...
Придивився. Так, іноді картинно падають футболісти, качаються по траві 2—3 хвилини, встають і мовби нічого не було, біжать. Ну, поспішаються після нереалізованого 100-процентного шансу, замість хапання у відчаї за голову. Значить ось-ось заб'ють...
— Не заб'ють, кажу тобі. Ти згадай, як вони грали з одеситами. «Заруба» була. Спортивна злість була. А це... Потішають глядачів гострими моментами. Не приведи господи, хтось заб'є — одразу буде гол у відповідь... Та ти згадай матч з «Нафтовиком». «Авангардом»...
Матч із «Суднобудівником» завершився нульовою нічиєю. І хоча слова сусіда-болільника я всерйоз не сприйняв, стало образливо. Образливо за «Зірку», що вона може давати привід для подібних міркувань. Завтра має бути цікавий матч. У «Зірку» хороший підразник, один з лідерів — «Кривбас». А з тим болільником-баламутом я поряд не сяду...
А. БЕЗТАКА.

Мішо». Телевізійний художній фільм. Франція. 9.50 — Млб мандрівників. 15.35 — Концерт музичного фольклору народів РРФСР. 16.10 — Прем'єра документального телефільму «Хто нас вислухає?». «Садіба Пальмсе». 16.45 — Сонячні кларнети. 17.40 — Прем'єра мультифільму. 18.00 — До шістнадцяти і старші. 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Влада — Рада. 19.30 — Пісні-мости. Музичний телеміст Москва — Дуйсбург (ФРН). 21.00 — «Час». 21.40 — Відкриття VI Міжнародного конкурсу артистів балету в Москві. А. Мелінов. «Легенда про кохання». Трансляція з Великого театру Союзу РСР. 0.00 — Сьогодні у світі. 0.15 — «Останній дюйм». Художній фільм. 1.40 — Новини. 1.45 — Щастя тобі, земле. Концертна програма.

▲ УТ

16.30 — Новини. 16.40 — Для дітей. «Веселна». 17.00 — Республіканська фізико-математична школа. 17.30 — Шляхом оновлення. Орендарі колгоспу імені Леніна Томашпільського району Вінницької області. Передача 1. 18.00 — Пушкін і Україна. Літературна передача. 18.30 — О. Скрибін. Концерт для фортепіано з оркестром. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Художня панорама. Сучасні ілюстрації творів Шевченка. 20.25 — Реклама. 20.40 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Молодіжна студія «Гарт». 22.55 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — «Реалісти». Науково-популярний фільм. 9.00 — К. М. Вебер. «Дивертисмент» для гітари і фортепіано. 9.20 — Іспанська мова. 1 рік навчання. 9.50 — «Хвилі Чорного моря». Восьмисерійний художній телефільм. 4 серія. 10.50 — Прем'єра документального фільму «Нечуй». 11.00 — Новини. 11.10 — Іспанська мова. 2 рік навчання. 11.40 — Пісні Підмосков'я. 12.10 — «Зимова прем'єра». Документальний фільм. 13.00 — Новини. 17.00 — Новини. 17.15 — Фільми студій союзних республік. «Дорога в пекло». Художній телефільм. 1 серія. 18.30 — Концерт без публіки. 19.00 — Мультифільм. 19.30 — Прем'єра документального телефільму «Мій час настає». 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції. 21.00 — «Час». 21.40 — Фільми студій союзних республік. «Дорога в пекло». Художній телефільм. 1 серія. 22.55 — Новини. 23.10 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції.

п'ятниця

9 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Програма передач. 8.35 — Наука — екологія. Екологія Криму. 9.05 — Кіноафіша. 10.05 — Інститут людини. 15.35 — Прем'єра телевізійного документального фільму «З

тривогою і надією». 16.10 — Перечитуючи Леніна. Про роботу В. І. Леніна «Матеріалізм і емпіриокритицизм». 16.55 — Веселі старті. 17.40 — Прем'єра мультифільму «Живий друг». 17.50 — «Меридіани дружби». 18.45 — Сьогодні у світі. 19.00 — Інтерсигнал. 19.30 — Зустріч з кінорежисером Р. Биковим. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Наша спадщина. Пушкін і його епоха. 22.35 — Це було... було... 22.55 — Погляд. 0.30 — «Звинувачується весілля». Художній фільм. 1.50 — Новини. 1.55 — Співає народний артист СРСР Є. Нестеренко. 2.55 — Це одна посмішка. Фільм-концерт.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Художній фільм «Команда 33». 10.40 — Концерт симфонічної музики. 11.10 — Виробнична гімнастика. 11.20 — Молодіжна студія «Гарт». 12.35 — Новини. 16.30 — Новини. 16.40 — Вперше. Документальний телефільм «Кінорежисер Олександр Зархі». 17.00 — Фільм-концерт. 17.30 — «Шляхом оновлення». 18.00 — Інформаційно-публіцистична програма «Тиждень». (Кіровоград). 18.30 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Торпедо» — «Динамо» (Київ). В перерві — 19.15 — Реклама. 20.15 — Актуальна камера. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — М. ОРР. «Все про Еву. Вистава Ленінградського державного академічного театру комедії. 23.10 — Новини.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Дитячий сеанс. 9.15 — Англійська мова. 1 рік навчання. 9.45 — «Хвилі Чорного моря». Восьмисерійний художній телефільм. 5 серія. 11.00 — Новини. 11.10 — «Дорога в пекло». Художній телефільм. 1 серія. 12.25 — Англійська мова. 2 рік навчання. 13.00 — Новини. 16.50 — Новини. 17.00 — Фільми студій союзних республік. «Дорога в пекло». Художній телефільм. 2 серія. 18.30 — Ритмічна гімнастика. 19.00 — Футбол. Чемпіонат СРСР. «Дніпро» — «Спартак». В перерві — 19.45 — Вечірня казка. 20.45 — Спорт для всіх. 21.00 — «Час». 21.40 — Проектор перебудови. 21.50 — Фільми студій союзних республік. «Дорога в пекло». Художній телефільм. 2 серія. 23.20 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції. 0.20 — Новини.

субота

10 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

6.30 — 120 хвилин. 8.30 — Домашня академія. 9.00 — Виступає самодіяльний камерний оркестр (Запоріжжя). 9.30 — Пори року. Червень. 10.30 — «Розлучені». Мультифільм. 11.00 — Батьківський день — субота. 12.30 — Концерти Будапештського весняного фестивалю. В. А. Моцарт. Симфонія № 54 сі бемоль мажор. 12.55 — У країнах соціалізму. 13.25 — До концертного залу ім. П. І. Чайковського вас запрошує Республіканський російський народний ансамбль «Росія». Солістка — Л. Зиніна. 14.25 — Очевидне — неймовірне. 15.25 — Прем'єра документального телефільму «Володимир зорав, Ярослав засіяв». «Укртелефільм». 16.25 — Фільми режисера Т. Онеєва. «Небо нашого дитинства». Художній фільм. 17.55 — Планета Міжнародна програма. 18.55 — Т. Ульямс. «Татуювана роза». Фільм-спектакль. 21.00 — «Час». 21.40 — Супутник телеглядача. 22.00 — Новини популярної музики. 0.00 — «Коли відмовляють гальма». Художній фільм. 1.20 — Новини. 1.25 — Зоряний диск. Естрадна програма.

▲ УТ

9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «На хвилі дружби». Корянський ансамбль танцю. 10.20 — Телефільм «Городецькі майстри». 10.50 — Музичний фільм. 11.45 — «Доброго вам здоров'я». 12.15 — «Пісня, серця, музика душі». 13.00 — Новини. 13.15 — Літературна карта «України». 13.45 — Мендельсон. Симфонія «Шотландська». 14.30 — Автоматизація. 15.00 — Художній фільм для дітей. «Диван з п'ятого «Б». 16.25 — О. Холімов. «Весілля». Вистава Московського камерного театру. 17.45 — Музичний фільм «Минуло 100 років». 18.15 — Скарби музеїв України. С. Григор'єв. «Портрет Ганнуса». 18.30 — Сатиричний об'єкт. 19.00 — Актуальна камера. 19.30 — Оперативний пост АК. 19.40 — Реклама. 20.00 — Чемпіонат СРСР з футболу. «Чорноморець» — «Аратат». 2-й тайм. 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Доля Президента». 1 серія. «З відкритими картами». 23.00 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — Гімнастика. 8.15 — Сільська година. 9.15 — «Дорога в пекло». Художній телефільм. 2 серія. 10.45 — Ваш вихід, артисте. Є. Іонова. 11.00 — Новини. 11.10 — Телевізійний музичний абонемент. Грають камерні оркестри країни. 12.00 — «Живе слово». Київські адреси Анни Ахматової. 12.30 — Коєфіцієнт один до чотирьох. (Якутськ). 12.50 — Прем'єра документального фільму «Спрага». 13.00 — Новини. 13.10 — «Лідер». Художній фільм. 14.30 — У нас у гостях Я. Кобзон. 15.00 — До шістнадцяти і старші. 15.45 — Мультифільм. 16.30 — «Іван Пономаренко». Фільм-концерт. 17.00 — Новини. 17.10 — Прем'єра телефільмів «Відповідальність». «Мільярди у валізі». 18.00 — «Ви мені писали». 19.30 — Художній фільм з субтитрами. 19.30 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Передача з Франції. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Легка атлетика. Міжнародні змагання пам'яті братів Знаменських. 21.00 — «Час». 21.40 — «Ганна Петрівна». Художній телефільм. 1 серія. 22.45 — Відлуння. 23.00 — «Ганна Петрівна». Художній телефільм. 2 серія. 0.10 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції.

неділя

11 ЧЕРВНЯ

▲ ЦТ (І програма)

8.10 — Ритмічна гімнастика. 8.45 — Тираж «Спортлото». 9.00 — З ранку раненько. Розважально-пізнавальна передача для дітей. 10.00 — Служба Радянському Союзу! 11.00 — Радіонова пошта. 11.30 — Навколо світу. Альманах. 12.30 — В гостях у казки. «Пригоди блакитного лицаря». Мультифільм. 14.00 — Музичний кіоск. 14.30 — День відкритих дверей. 15.15 — «Записки пірата». Мультифільм. 15.25 — Погляд. Недільний випуск. 16.25 — Міжнародний фестиваль телевізійних програм народної творчості «Райдуга». (ЧССР). 17.00 — Сільська година. 18.00 — Міжнародна панорама. 18.45 — Мультифільм. 19.40 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Фінал. Передача із Франції. 21.00 — «Час». 21.40 — Зрастуйте лікарю! 21.55 — «Ми жінки». Мультифільм для дорослих. 22.05 — Міжнародний конкурс естрадної пісні «Братівська весна». Трансляція з ЧССР. 23.25 — Футбольний огляд. 23.55 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Фінал. Передача із Франції. 0.40 — «Весела вдова». Телевізійний музичний фільм.

1 і 2 серії. 3.00 — Маравеллі і його оркестр.

▲ УТ

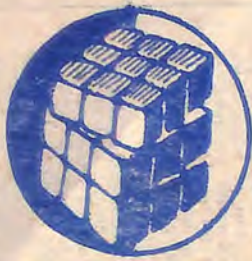
9.00 — Новини. 9.20 — Ритмічна гімнастика. 9.50 — «У неділю вранці». Інформаційно-музична програма. (Миколаїв). 10.50 — Документальний фільм «Обергати життя людини». 11.10 — М. Шизгел. «Друкарки». Прем'єра телевізії. (Одеса). 13.10 — Новини. 13.25 — «Золотий сезон будівельника». 14.15 — Художній фільм із субтитрами. «Поверніть бабусю». 15.30 — «Село і люди». 16.00 — Слава солдату. 17.00 — «Ви нам писали». Музична програма за листами глядачів. 17.30 — Запрошуємо до розмови: «Якою бути шкільній формі?». 18.30 — Актуальна камера. 19.00 — Міжнародний телеміст Київ — Братислава. 20.30 — Музичний фільм «Одного вечора». 20.45 — На добраніч, діти! 21.00 — «Час». 21.40 — Вперше на екрані УТ. Художній фільм «Доля Президента». 2 серія. «Західний шлейф». 22.50 — Вечірній вісник.

▲ ЦТ (ІІ програма)

8.00 — На зарядку, ставай! 8.15 — Виступає ансамбль «Дестан». 8.40 — Прем'єра документального фільму «Кантофабула». Про молодавського музиканта Л. Іорга. 9.00 — Програма Читинської студії телебачення. 10.05 — Мультифільм. 10.15 — Якщо вам після... 11.00 — Новини. 11.10 — Р. Штраус. «Життя героя». Симфонічна поема. 12.00 — Прем'єра документального фільму з циклу «Земля тривоги нашої». «Іорам». «Створення лісу». 13.00 — Новини. 13.10 — В органному залі. 13.35 — Досягні життя. Нарис про молоді художники І. Сашневу. 14.05 — Мультифільм. 14.45 — Зелена лампа. 16.00 — Телеміст Москва — Вашингтон. 17.00 — Новини. 17.10 — Концерти Будапештського весняного фестивалю. 17.30 — Теніс. Відкритий чемпіонат Франції. Фінал. Передача із Франції. 18.30 — Кіносерпантин. Дубль 1. 20.00 — Вечірня казка. 20.15 — Кіносерпантин. Дубль 2. 21.00 — «Час». 21.40 — Зрастуйте, лікарю! 21.55 — Кіносерпантин. Дубль 3. Прем'єра телевізійного художнього фільму «Іспити з серії «Деррік» (ФРН). 22.55 — Легка атлетика. Міжнародні змагання пам'яті братів Знаменських. 23.25 — «Це хвилює світ». 23.40 — Кіносерпантин. Дубль 4.

Зазирніть до «Погляду»

Якщо ви хочете цікаво і змістовно провести своє дозвілля, завітуйте до молодіжного центру «Погляд». В зашифрованому і зі смаком оформленому відеозалі для вас демонструватимуться кращі зразки світового та радянського кінематографу. В центрі дозвілля знайдуть до вдоволи заняття і дорослі і діти. В цьому Вам допоможуть комп'ютерні ігри, особливо цікаві й захоплюючі для дітей. Запрошуємо завітати любителям мистецтва, які можуть понаблюдати за кращими виставками картин із запасників обласної картинної галереї. Тут Ви зможете також відпочити, випити кави і поїсти солодощів у кафе, котре розміщене на другому поверсі нашого центру. Запрошуємо молоді Кіровоградщини до центру дозвілля молоді «Погляд». Урочисте відкриття — 5 червня о 12 год. Наша адреса: вул. Полтавська, 71. Іхати автобусами №№ 105, 107, 120, 112, тролейбусами №№ 1, 2, 5, 6 до зупинки «Вул. Васнецова».

НА ДОЗВІЛІ

ФОТОГРАФІЯ З ШУХЛЯДИ

Після

Цю фотографію, яку тобі щастить бачити, читачу, я виявила у шухляді письмового столу мого друга журналіста Юрія Роста. І тепер іноді, дивлячись на неї, подумки посміхаюся. В останній час ми стали читачами багатьох творів, які раніше не друкувалися, так званих «творів із шухляди». Ні, цей знімок не має відношення до «творчості в стилі», але... Якщо пригадати обставини творчої долі Булата Окуджави (звичайно, ви впізнали його на фото?), то зовсім не солодкими були його шляхи до визнання. Звісно, доля поета не була такою терново-гіркою, як доля іншого барда, Володимира Висоцького. І все-таки скільки недоброзичливців зустрічав він на своєму шляху! Комуś не подобався голос, хтось таврував манеру співу, інших не влаштовували вірші, мова, якщо це поезія, то до чого тут гітара, а якщо пісня, то на що це схоже!

Справді, схожості не було ні з ким і ні з чим. Неповторний. Нехай цей епітет висловить найголовнішу рису його творчості. Але мені б хотілось підкреслити ще одне. Чомусь особливо присмю, що Булат Окуджава належить епосі 60-х років. Тобто, що починався він там. Не дуже давно, вже на хвилях перебудови, по телевізору демонструвався документальний фільм «Сучасники». Це про наших «шестидесятників». Євтушенко, Рождественський, Ахмадуліна, молоді творці московського театру «Современники» на чолі з «душою молодого покоління» Олегом Єфремовим. До речі, у Єфремова і Окуджави багато спільного. Дитинство обох пройшло у знаменитих провулках Старого Арбату, про який Окуджава згодом напише так проникливо і ніжно...

**Ах Арбат мой Арбат, ты мое отечество...
...Никогда до конца не пройди тебя.**

Він і досі крокує своїм Арбатом. Не в буквальному розумінні. Нинішній Арбат, відреставрований і стилізований, мало нагадує той чарівний куточок у центрі Москви, де жили герої пісень Булата. І відчайдушний Лянька Корольов, і дівчатка, що «платица белая раздарили сестренкам своим», і хлоп'ята, які не повернулися в арбатські двори: «Ах война, что ж ты, подлая, сделала...».

Втім, повернемося ще раз до фільму «Сучасники». «Боже мій!» — вигукнула моя знайома, пригадуючи епізоди, де молодого Булата Окуджаву слухають ще більше молоді Євген Євтушенко, Олег Єфремов, Євген Євстигнєв. — Боже мій! Яка духовність!..

Мені подобається це визначення. Ми зараз багато і справедливо говоримо про втрачені молодим поколінням критерії духовності. Чому так сталося? Адже люди покоління шістдесятих були духовно багатими, натхненними. Це їх представник відкрив дорогу в космос. Це вони збирали тисячі залі своїх поетичними концертами.

Один із них, Булат Окуджава, приніс на естраду новий жанр авторської пісні, визначивши головну рису «шестидесятників»: духовність.

Можливо, хтось дорікне мені, що, говорячи про таку особистість, як Булат Окуджава, я мало уваги приділяю безпосередньо творчості барда. Але ж чи варто називати пісні, які у кожного «на слуху», пісні, які так легко співаються? Захоплюєтесь ви творчістю В. Висоцького, Ю. Візбора, Ю. Кіма, О. Розенбаума — Булат Окуджава все одно ваш добрий друг, творчість цього «метра» знайома вам до останньої ноти. Про нього не забуває фірма «Мелодія», видавництва випускають його поетичні збірочки, його виступи транслюються по радіо і телебаченню. Між іншим, у Булата Шалвовича є ще одна пристрасть: захоплення історією Вітчизни. Можливо комусь із вас потрапляли до рук такі твори, як «Ковток свободи», «Подорож дилетантів», «Побачення з Бонапартом».

Але мені час поставити крапку в цій розповіді, яку «підказала» фотографія з шухляди письмового столу мого друга. Поставити крапку і ввімкнути програвач:

**Давайте говорить друг другу комплименты,
Ведь это все любви счастливые моменты,
В. ЛЕВОЧКО,
Ю. РОСТ (фото).**

СІРНИК І ДЕФІЦИТ

БАЙКА

Сірник тонкий, рудоголовий
На зборах взяв, в дебатах, слово
І не з гальорки, а з трибуни сказав:
«Коли між нами буде
Та рівноправність, про яку
Я мріяв все життя в кутку?
Якийсь бундючний телевізор,
Цей кабінетний бюрократ,
І той здобув державну візу
Аж за кордон. Мільйоннократ
Дорожчий мене. Пилосос,
Що смоче сажу й пил взасос,
І той собі ціну, бач, знає.
В президії тут засідає.
Кулони, броші, медальйони,
Браслети, серги, перстені —
Це сміття спершу за кордоном,
Тепер у нас взяло в ціні.
А нас — голівка до голівки —
Страшна в коробці тіснота.
Ми голі й босі. Страмота...
І нам ціна — одна копійка.
У залі шум. І раптом:

«Читайте! —
Сказав срібненький ланцюжок, —
Ми речі — надто дефіцитні,
А ти, сірничку, — сріячок.
Сіррома ти, як кажуть люди.
Вам гріш ціна була і буде».

Іван ЧЕРНЕЦЬКИЙ.

Дивно, цікаво, всерйоз

У трактатах древніх таджицьких лікарів зазначено, що середньоазійські троянди можна використовувати для виготовлення не тільки парфумів, а й ліків для лікування хворого горла і шлунку. Недавно таджицькі ботаніки стали культивувати троянди в долинах на західних схилах Паміру. Намічається випуск цілющих напоїв із нектару цих квітів.

Походи багатьох мандрівників по пустелях та інших безлюдних місцевостях закінчувалися сумно через відсутність води. Австралійський льотчик-рятувальник Б. Ковадж пропонує простий метод вгамування спраги в безводній місцевості. Досить надіти на кущ чи велику гілку дерева поліетиленовий пакет і міцно його зав'язати. Через якийсь час волога, що випаровується з листя, сконденсується на стінках пакета. Ковадж зазначає, що так можна зібрати за день літр води, причому її тим більше, чим жаркіше надворі.

Болгарські вчені провели реєстрацію найстаріших дерев країни. Знайдено дуби віком 1637 і 1437 років, 700-річний платан, 800-річну балканську сосну, 300-річну тополя, в'яз віком 290 років, 300-річний ясен. Ці дерева підліковано ботаніками.

«Я така худа...» **поради**

Мені 15 років. Нічого з собою не можу вдіяти. При зрості 160 сантиметрів важу всього 45 кілограмів. Особливо соромно мені за ноги, які в мене дуже худі. Може, ви порадите, що робити, до якого лікаря звернутися?

Із листа до редакції.

Якщо вам не вдається поповнити навіть після спеціальних дієт, зверніться до ендокринолога. Коли ж ви ще не пробували самостійно збільшити вагу, даємо кілька порад.

Намагайтеся їсти не частіше трьох разів на день. За один прийом з'їдайте якомога більше, особливо на вечерю. Протягом дня гамуйте бажання перекусити сим-тим, бо це може перебити апетит. Їсти можна все, але перевагу віддавайте висококалорійним продуктам: м'ясу, картоплі, тортам, тістечкам, вершковому маслу, солодким булочкам. Солодке взагалі сприяє збільшен-

ню ваги, але краще, якщо це будуть солодкі борошняні вироби, аніж цукерки — від них псуються зуби.

Людина стає повнішою не тільки тоді, коли на ній збільшуються жирові нащарування, а й коли в неї розвинуті м'язи. Тут допоможе щоденна гімнастика з навантаженням на руки й ноги. Понарашуйте форму ніг за рахунок збільшення м'язів литок і стегон, зокрема, такі вправи, як присідання і підняття та опускання на пальцях (але не стрибки — вони шкідливі для тих, хто хоче позбутися зайвих кілограмів). А тимчасовий «порятунок» від худих ніг, поки вони поправляються — брюки, бажано «банани», призбрані білі талії. Приховують надмірно худі форми тіла товстий м'який трикотаж, об'ємного крою блузки та плаття, спідниці у складку. Довжина одягу — ледь за коліно. Віддавайте перевагу світлим тонам.

СЦЕНА, ЕКРАН, АРЕНА

Кіровоградці! Звертаємося до всіх шанувальників КІНОКЛУБУ «ЕКРАН», що працює щосуботи в приміщенні наукової бібліотеки імені Крупської. На жаль, поки що реклама кіно klubu поставлена погано, тому стежте за нашою рубрикою. Про найбільш цікаві сеанси у кіно клубі ми повідомлятимемо. Влітку тут будуть демонструватися фільми, які в кіно клубі вже представлялися, але інтерес до них, судячи з анкетування, не втрачений. Назвемо кілька стрічок з літнього репертуару кіно клубу «Екран»: трилогія К. Саури і Антоніо Гадеса «Чаклунська любов», «Кармен», «Криваве весілля», фільм Бергмана «Фанні і Александр», знамениті стрічки Федеріко Фелліні «8 1/2», «А пароплав пливе» та багато інших. Сьогодні, 3 ЧЕРВНЯ у кіно клубі «Екран» демонструється твір видатного японського кінорежисера А. Курасави «СІМ САМУРАЇВ». Початок сеансу О 18 ГОД. 40 ХВ.

3 ЧЕРВНЯ Криворізький російський театр драми і музичної комедії імені Т. Г. Шевченка запрошує подивитись оперету Ференца Лєгара «ВЕСЕЛА ВДОВА». Завтра, 4 ЧЕРВНЯ — музична комедія А. Крамера «КАТРИН». Початок вечірніх вистав О 19 ГОДИНИ.

Кіровоградський обком ЛКСМ України, редакція газети «Молодий комуняр», товариші по роботі висловлюють глибоке співчуття першому секретарю Кіровоградського райкому комсомолу Валентині Ариадіні Грабоїї з приводу трагічної втрати — передчасної смерті матері!

КАРЕТНОЇ
Катерини Михайлівни.

В. о. редактора
І. КУЦЕНКО.

«Молодой комуняр» —
орган Кіровоградського
обласного комітету
ЛКСМ України.
На українському мові.

НАША АДРЕСА:
316050, МПС,
м. Кіровоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26;
відповідального секретаря —
2-27-65; секторів: комуністично-
го виховання — 4-66-79; куль-
тури і моралі — 4-64-21; комсо-
мольського життя й економіки
— 2-04-84; учнівської і сту-
дентської молоді та військово-
патріотичного виховання —
2-59-82; соціальних проблем —
2-29-92; фотолабораторії —
4-94-94; оголошень — 4-28-96;
коректорської — 3-61-83.

Газета виходить щосуботи.

Друкарня імені Г. М. Димитрова
видавництва
«Кіровоградська правда»
Кіровоградського обкому
Компартії України,
м. Кіровоград, вул. Глінки, 2.

БН 03632. Індекс 61103.
Зам. № 258. Тираж 52 200.